

Handläggare
Maria Härenstam
Telefon:08-508 09 020

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Verksamhetsplan 2018 för Norrmalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsplan 2018 inklusive budget och tillhörande bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om totalt 4,0 mnkr för klimatinvesteringar.
3. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om totalt 2,5 mnkr för investeringar i maskiner och inventarier.
4. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 0,975 mnkr för arbete mot hemlöshet.
5. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 0,8 mnkr för åtgärder för en giftfri förskola.
6. Stadsdelsnämnden godkänner omslutningsförändringar om 137 mnkr.
7. Stadsdelsnämnden godkänner resultatenheter enligt förslag i verksamhetsplanen.
8. Paragrafen justeras omedelbart.

Johanna Engman
stadsdelsdirektör

Maria Härenstam
administrativ chef

Innehållsförteckning

Inledning	4
1. Ett Stockholm som håller samman	7
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	7
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	11
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	16
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	19
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	20
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	22
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	24
2. Ett klimatsmart Stockholm.....	26
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	27
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	27
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	28
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	28
2.5 Stockholms miljö är giftfri	29
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	30
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	30
3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion.....	31
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	31
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	32
3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet	33
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	34
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	34
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	35
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	36
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	39
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	40
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	42
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	43
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	44

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	45
Uppföljning av ekonomi.....	46
Nämndens ekonomiska förutsättningar	46
Investeringar.....	51
Försäljningar av anläggningstillgångar	52
Resultatenheter	52
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	Error! Bookmark not defined.
Budgetjusteringar	52
Omslutningsförändringar.....	53
Medel för lokaländamål.....	Error! Bookmark not defined.
Övriga ekonomiska redovisningar.....	Error! Bookmark not defined.
Kvalitetsarbete.....	54
Övrigt.....	55

Bilagor

Bilaga 1: Blanketter till SLK

Bilaga 2: Resultatenheter 2018

Bilaga 3: Övriga organisatoriska enheter 2018

Bilaga 4: Ersättningsnivåer 2018

Bilaga 5: Plan för upphandling

Bilaga 6a: Ansökan investeringsmedel, källsortering

Bilaga 6b: Ansökan investeringsmedel, källsortering

Bilaga 7a: Ansökan om klimatinvesteringsmedel, energibesparande åtgärder

Bilaga 7b: Ansökan om klimatinvesteringsmedel, energibesparande åtgärder

Bilaga 8: Ansökan om medel för arbete mot hemlöshet på Norrmalm 2018

Bilaga 9: Kompetensförsörjningsplan 3-5 år

Bilaga 10: Internkontrollplan med väsentlighets- och riskanalys

Inledning

Verksamhetsplanen för Norrmalms stadsdelsnämnd anger inriktningen för nämndens verksamhet under år 2018. Verksamhetsplanen utgår från kommunfullmäktiges budget för 2018 som fastställs utifrån vision 2040 om ett Stockholm för alla. Visionen är stadens målbild för en socialt, ekonomiskt, ekologiskt och demokratisk hållbar utveckling under de närmaste decennierna. Den utgår från fyra inriktningsmål,

- Ett Stockholm som håller samman
- Ett klimatsmart Stockholm
- Ett ekonomiskt hållbart Stockholm
- Ett demokratiskt hållbart Stockholm

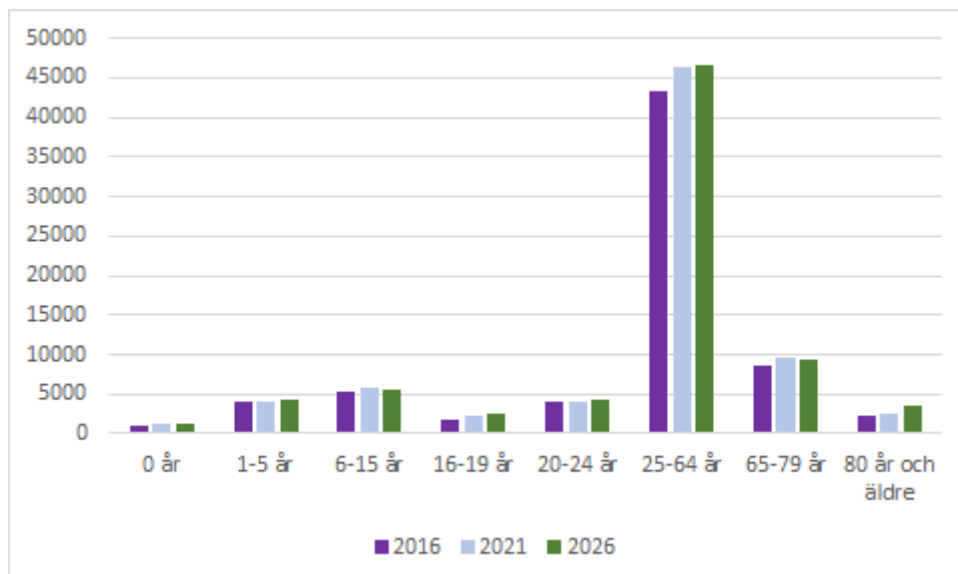
Stadsdelsnämndens ansvarsområden

Stadsdelsnämnden ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, budget- och skuldrådgivning, familjerätt samt kultur- och föreningsbidrag. Stadsdelsnämnden ansvarar även för samhällsplanering, parkverksamhet och stadsmiljö, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder.

Norrmalms stadsdelsområde och befolkning

Norrmalms stadsdelsområde växer och har idag drygt 70 000 invånare och kommer växa ytterligare till drygt 75 000 invånare 2020 och 77 500 invånare 2026. Inom stadsdelsområdet finns stadsdelarna Vasastan, City/Norrmalm, Skeppsholmen och nya Hagastaden samt församlingarna Matteus, Johannes, Gustav Vasa och Adolf Fredrik.

Statistik över Norrmalms stadsdelsområde

Källa: Befolkningsprognos statistik Stockholm 2016

INVÅNARNA	NORRMALM	STADEN
-----------	----------	--------

INVÅNARNA	NORRMALM	STADEN
Andel 1-5 år	5,6 %	6,4 %
Andel över 65 år	15,6 %	14,6 %
Invånare med utländsk bakgrund	21,5 %	32,1 %
Andel hyresrätter	30,1 %	44,1 %
Andel bostadsrätter	70,0 %	55,9 %
Andel eftergymnasial utbildning (25-64 år)	70,4 %	58,0 %
Medelinkomst (20-64 år)	476 400 kr	378 900 kr
Andel arbetslösa	1,6 %	2,8 %
Ohälsotal (dagar per person)	12,3	18,8
Andel ekonomiskt bistånd	0,4 %	2,5 %

Källa: Statistik Stockholm 2016

Samverkan är avgörande för att göra skillnad

Samverkan är avgörande för att åstadkomma resultat och effekter för dem som vi finns till för. Ofta har en individ flera utmaningar och behov av flera insatser för att kunna leva ett mer självständigt liv. Nämnden samarbetar med övriga stadsdelsnämnder i innerstaden så som Kungsholmen, Östermalm och Södermalm för att minska sårbarheten och öka kontinuiteten i verksamheter samt bredda kompetensen. Nämnden vill att Norrmalm som stadsdelsområde ska vara en trygg och säker plats för invånare och besökare. För det behövs samverkan med de aktörer som verkar inom nämndens stadsdelsområde. Förvaltningen samordnar bland annat platssamverkan för ett tryggare Norrmalm och platssamverkan Klara. När det gäller krisberedskap finns ett samarbete med flera myndigheter, landstinget och civilsamhället som bidrar till att förvaltningen i händelse av kris kan arbeta effektivt och finnas till för utsatta invånare. En ny målgrupp för nämnden är nyanlända där förvaltningen bedömer samverkan som avgörande för att ge förutsättningar till etablering i det svenska samhället och möjlighet till att leva självständiga liv. Här sker samverkan inom förvaltningen men även med andra förvaltningar i staden samt med civilsamhället. Erfarenheten är att när flera aktörer samverkar gentemot samma målbild så når vi resultat och effekter för enskilda individer och för invånare och besökare på Norrmalm. Som en del i det förebyggande arbetet när det gäller psykisk ohälsa bland barn och unga finns samverkan mellan socialtjänsten, förskolan och skolan. En samverkan som bland annat leder till att barn och unga som far illa uppmärksammas i större omfattning än tidigare.

Alla människors lika värde och jämlika livsvillkor

Jämlikhet, jämställdhet och kvalitet är prioriterade frågor för att skapa jämlika uppväxtvillkor och livschanser för alla, oavsett bakgrund och förutsättningar. Nämnden möjliggör för invånarna i stadsdelsområdet att möta ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter med ett särskilt fokus på grupper som vanligtvis inte nås. En ny målgrupp för nämnden är de nyanlända som ska få tillgång till kultur och aktiviteter för en meningsfull fritid. En särskilt prioriterad grupp är nyanlända kvinnor och flickor som bedöms stå längst ifrån att tillgodogöra sig stadens utbud.

Äldrevänligt stadsdelsområde

Antalet personer över 65 år beräknas öka med cirka 2 000 fram till år 2026 varav hälften är personer över 80 år. Norrmalm är ett äldrevänligt stadsdelsområde där de äldre upplever en hög livskvalitet, har god hälsa och lever ett självständigt liv så länge som möjligt oavsett funktionsförmåga.

Aktivitetscentra

Som en del av ett äldrevänligt stadsdelsområde fortsätter förvaltningen arbetet med att utveckla aktivitetscentra. Det första kommer att finnas på Vädurens seniorboende och ytterligare två möjliga aktivitetscentra utreds. Aktivitetscentrana ska vara tillgängliga och utgöra en mötesplats för boende samt närboende och bidrar till social gemenskap och öka tryggheten.

Klimatsmart och tryggt Norrmalm

Stadens miljöprogram är vägledande i nämndens miljöarbete. Nämnden fokuserar på att öka andelen ekologisk mat i verksamheterna. Parker och grönområden anpassas till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster. Invånarna bjuds regelbundet in till dialoger i frågor som rör deras närområde. I nya Hagastaden finns ett fokus på trygghets- och säkerhetsfrågor. En dialog med de nya invånare som flyttar in kring boendemiljön och tillgängligheten till förvaltningens verksamheter ska finnas.

Förvaltningen arbetar i samverkan med polismyndigheten och andra förvaltningar i staden med att öka närvaron på platser som upplevs otrygga. Ungdomsrådet kommer att bjudas in till en trygghetsvandring tillsammans med förvaltningen och polisen.

Behov av samhällsservice säkerställs i stadsutvecklingen

Remisser som inkommer till nämnden för beredning sänds till nämndens pensionärsråd, funktionshinderråd samt ungdomsråd för synpunkter. I förvaltningens beredning av olika ärenden så görs en bedömning av konsekvenser för invånarnas olika behov. Målgrupper som särskilt beaktas är barn, äldre och personer med en psykisk eller fysisk funktionsnedsättning. Nämndens ambition är att Norrmalm ska säkerställa behovet av samhällsservice i ett tidigt skede av planeringsprocessen.

Samverkan kring nyanlända

Nämnden öppnade i april 2017 ett genomgångsboende för nyanlända stockholmare och förvaltningen har återkommande samverkansmöten med berörda fackförvaltningar och bolag utifrån den nya målgruppen.

Även samverkan med civilsamhället som Goda Grannar, församlingar inom stadsdelsområdet, idrottsföreningen KFUM och andra aktörer är avgörande för att stärka nyanländas förutsättningar för att integreras i samhället och leva ett hälsosamt och självständigt liv. En särskilt prioriterad målgrupp är flickor och ensamstående föräldrar som i högre grad riskerar att inte integreras i samhället.

Styrning och uppföljning

Nämndens verksamhetsplan och specifika mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och beskriver vilket resultat som ska uppnås, det förväntade resultatet.

Nämnden fastställer i vissa fall egna indikatorer för att mäta hur nämnden uppfyller sina mål som ett komplement till kommunfullmäktiges indikatorer. Aktiviteter tas fram för att bidra till

måluppfyllelsen.

Underlag till måluppfyllelse är nämndens egna indikatorer, kommunfullmäktiges indikatorer, brukarundersökningar, övriga uppföljningar och analyser samt resultatet av de aktiviteter som genomförts. Se vidare under rubriken kvalitetsarbete.

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Nämnden bidrar till inriktningsmålet genom att fokusera på det förebyggande arbetet. Ambitionen är att barn och unga har trygga och stabila uppväxtförhållanden. Barn i social eller ekonomisk utsatthet beaktas särskilt. Nämnden utvecklar och erbjuder samhällsvägledning för nyanlända. Ett viktigt arbete är det förebyggande arbetet med målgruppen ensamstående vårdnadshavare som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Invånare inom Norrmalms stadsdelsområde lever ett självständigt liv. De äldre är trygga och har en individuellt anpassad vård och omsorg. Nyanlända är en prioriterad målgrupp som ges förutsättningar att leva ett självständigt liv. Barn på förskolan och i den öppna fritidsverksamheten lär, leker och utvecklas i pedagogiska miljöer av hög kvalitet.

Norrmalms stadsdelsområde är tryggt att vistas och bo i. Invånarnas behov av särskilda bostäder, förskolor, parker och övrig verksamhet i nämndens regi beaktas tidigt i samhällsplaneringen. Parker och grönområden är vackra, välskötta och välkomnande för alla och det finns en mångfald av fritidsaktiviteter. Den nya stadsdelen, Hagastaden, som växer fram är prioriterad under 2018 och en dialog med nyinflyttade kring boendemiljön och tryggheten behöver byggas upp.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att förvaltningen arbetar förebyggande för att ge barn och unga trygga och stabila uppväxtförhållanden. En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande vilket har betydelse för barns utveckling, lärande och hälsa.

Förebyggande arbete prioriteras

Ett gemensamt arbete med fokus på barn och unga med psykisk ohälsa pågår och kommer fortsätta under 2018 som en del i arbetet med det lokala utvecklingsprogrammet.

Det förebyggande arbetet prioriteras med fokus på de mest utsatta barnen och ungdomarna. Arbetet sker i samverkansteam med landstinget, där mödravårdscentral, barnavårdscentral, barn- och ungdomspsykiatri, barnläkare och förvaltningen ingår. Strukturerade samarbeten finns mellan socialtjänst, förskola, skola, fritid samt polis och bedöms vara avgörande för det förebyggande arbetet. Samarbetet omfattar även de fristående skolorna och förskolorna.

Samverkan med civilsamhället vidareutvecklas för att skapa förutsättningar för nyanlända barn och unga att få goda och jämlika uppväxtvillkor.

Förvaltningens arbete med barnkonventionen stärks och arbetet med programmet för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 utvecklas. Barn i familjer med ekonomiskt bistånd ska ha jämlika uppväxtvillkor och deras behov ska särskilt beaktas när

vuxna söker ekonomiskt bistånd. En utmaning under året är att uppmärksamma barn till nyanlända i behov av stöd och skapa ett bra samarbete med barnen och deras vårdnadshavare.

Vårdnadshavarna har stor betydelse i det förebyggande arbetet med barn och unga. Nämnden fortsätter att stödja detta samspel genom föräldrastödsprogrammen ABC (Alla Barn i Centrum) och KOMET (KOMmunikationsMETod). Programmen riktar sig till vårdnadshavare med barn och ungdomar i åldern 3-18 år.

En utmaning under 2018 är verkställandet av en ny tillämpning av familjerätten gällande obligatoriska informationssamtal. Regeringen beslutade den 12 juni 2014 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utvärdera 2006 års vårdnadsreform (dir. 2014:84). En huvuduppgift har varit att kartlägga och analysera orsakerna till ökningen på nästan 50 procent av antalet vårdnadsfall de senaste tio åren. Utredningen föreslår bland annat att föräldrar som överväger att inleda en tvist om barn först ska vända sig till socialnämnden för ett obligatoriskt informationssamtal. Vid samtalet ska vårdnadshavarna kunna få information om vad en domstolsprocess innebär, alternativa sätt att lösa konflikten och erbjudas stöd och hjälp i annan form. Obligatoriska informationssamtal är ett förslag till en lagändring som troligtvis kommer att träda i kraft den 1 juli 2018.

Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm stadsdelsnämnder har en gemensam enhet för ensamkommande barn och ungdomar. Uppföljning av placerade barn och ungdomar prioriteras. Förvaltningarna fortsätter att arbeta med strategier för att upptäcka, förebygga och behandla psykisk ohälsa och missbruk inom denna målgrupp.

Pedagogiska miljöer och en likvärdig förskola

De pedagogiska miljöerna utvecklas under året inom nämndens förskolor. Miljöerna ska erbjuda en mångfald av material som väcker lust att utforska och lära men också ger utrymme för reflektion, eftertanke och vila. Barnen ska vara delaktiga i att utforma miljöerna som är tillgängliga för alla. Miljöerna och materialet ska vara estetiskt tilltalande och utmana rådande normer. Förskolorna ska vara en plats där olikheter ses som något positivt och där barnen ökar sin förståelse och tolerans för olika sätt att tänka och att vara.

För att ge barn en likvärdig förskola finns ett stadsdelsnämndsövergripande samarbete där goda exempel och pedagogiska frågor diskuteras.

Forskning visar att en av de viktigaste faktorerna för att barn utvecklas, lär och känner sig trygga är de pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn. Nämndens förskolor ska organiseras så att alla barn får tillgång till pedagogiskt utbildad personal och lärandemiljöer där de är aktiva, engagerade, medskapande och kreativa tillsammans med andra barn och vuxna.

Förskolläraren bedriver undervisning i förskolan. Förskolans läroplan står inför en revidering där lärandebegreppet kommer att stärkas och gränsen mellan utbildning och undervisning tydliggöras. Förvaltningen har en utmaning i att både rekrytera och att behålla befintlig utbildad pedagogisk personal. Verksamheten kommer under året att utbilda fler handledare för att ha möjlighet att ta emot fler studenter från förskollärarytbildningen.

Språk och lärande hänger samman liksom språk och identitetsutveckling. Genom högläsning skapas delaktighet, gemenskap och relationer. Barnen får uppleva spänning och glädje vilket banar väg för ett vidare intresse för läsning, litteratur och studier. Barnens ordförråd och språkliga medvetenhet kommer att öka och synliggörs i den pedagogiska dokumentationen.

Det är viktigt att barnen tidigt får möjlighet att utveckla sin matematiska förmåga och förståelse för naturvetenskap. Matematik och naturvetenskap kommer att integreras i barnens projekt och de kommer att få kunskap om matematiska begrepp och naturvetenskapliga fenomen.

Digital kompetens kommer att lyftas in i den reviderade läroplanen. Barnen ska ges möjlighet att på sin nivå, källkritiskt och ansvarsfullt möta och förhålla sig till det digitaliserade samhälle de omges av. Digital kompetens i förskolan är en fråga om jämlika demokratiska förutsättningar och tillgång till vårt nutida samhälle. Förskolan kommer att utveckla arbetet med programmering bland annat som metod för problemlösning, digitalt skapande och kreativt samarbete. En förutsättning för att ta vara på digitaliseringens möjligheter är att alla medarbetare inom förskolan har en hög digital kompetens och använder digitala enheter i det pedagogiska arbetet.

Forskningen visar att tidiga insatser och goda relationer mellan förskola och hem är en skyddsfaktor. Vårdnadshavarna ska vara delaktiga och ha inflytande i verksamheten. En god samverkan ger trygghet för barnen och goda förutsättningar för deras lärande.

Under verksamhetsåret öppnas de första förskolorna i Hagastaden. Inför det har förvaltningen genomfört en översyn av förskolans resultatenheter. Förvaltningens analys är att enheterna behöver öka sin kapacitet för att skapa en långsiktigt hållbar organisation.

För att uppnå en organisatorisk, pedagogisk och ekonomisk hållbarhet föreslår förvaltningen en omorganisation av förskolans enheter. Vasaparkens förskolor är en av nämndens sex förskoleenheter. Förvaltningen föreslår att enhetens förskolor fördelas på övriga fem befintliga enheter för att öka sin kapacitet. Samtidigt föreslås att Haga förskoleenhet bildas vilket innebär att nämnden fortfarande kommer att ha sex förskoleenheter.

Öppen fritidsverksamhet

Den öppna fritidsverksamheten ska präglas av ett öppet och välkommande bemötande. Verksamheten ska genom sitt arbetssätt ge barn och unga möjlighet att öka sin förståelse och tolerans för olika sätt att tänka och att vara. Ett normkritiskt och antirasistiskt förhållningssätt samt ett hbtq-perspektiv finns med i planering och i genomförande av de aktiviteter som erbjuds. Förvaltningen utreder möjligheten till utökning av den öppna fritidsverksamheten.

Fortsatt samverkan inom innerstaden kring narkotika och unga. Polisens bild är att många unga köper, säljer och använder droger. Ökat fokus på prevention och samverkan med polismyndigheten.

Ökad inskrivningsgrad

Genom att erbjuda en förskola av hög kvalitet skapas förutsättningar för en ökad inskrivningsgrad. För att synliggöra verksamheten visas den upp i positiva sammanhang såsom vid exempelvis Förskolans dag. Förskolorna beskriver även hur de arbetar och hur verksamheten fungerar på stadens hemsida samt bjuder in vårdnadshavare till visningar. Förvaltningens kö- och placeringshandläggare informerar på öppna förskolan om förskolorna inom stadsdelsområdet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,5 %	3,0 %	Tertial
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	42 %	41 %	Tertial
 Andel nöjda föräldrar	91 %	90 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten (2-5 år)	96 %	96 %	År
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna följa upp tillämpningen av förskolans socioekonomiska tillägg i stadens resursfördelningsmodell samt göra en kartläggning av nuvarande hantering och bedömningar av ansökningar om tilläggsbelopp för barn i behov av särskilt stöd	2018-01-01	2018-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna arbeta för att förbättra vägledning inför val av förskoleklass samt revidera riktlinjerna för övergång från förskola till skola i enlighet med skolprogrammet	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.1.1 Förebyggande och tidiga insatser ger barn och unga jämlika uppväxtvillkor

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter arbetar för att tidigt upptäcka barn i behov av stöd. Genom samarbete mellan förskolan, skolan, de öppna verksamheterna och socialtjänsten förebyggs riskbeteenden och riskfaktorer kring och hos barn. Samverkan är utgångspunkten vid genomförandet av stödinsatser och bidrar till att säkerställa goda uppväxtvillkor för barnet. Förskolan lägger grunden för ett livslångt lärande. Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass. De pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn är viktigast för barns lärande och utveckling på kort och lång sikt. Pedagogerna ska förstå, lyssna och förmå att se barnets potential så att barnet känner sig kompetent och aktivt i sitt lärande. En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor.

Målgrupp: Barn och unga i åldern 0-21 år.

Förväntat resultat

Barn och ungas grundläggande behov uppmärksammas tidigt och de får stöd i att utveckla hållbara relationer till sin omvärld. De pedagogiska miljöerna i förskolan och den öppna fritidsverksamheten stödjer barnens lärande och utveckling.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel föräldrar som upplever att relationen till barnen har stärkts efter avslutad ABC-kurs.	85 %		År
Andel vårdnadshavare som upplever att den pedagogiska miljön på förskolan uppmuntrar till lek, utveckling och lärande för sitt barn	89 %		År
Andel vårdnadshavare som upplever att sitt barn känner sig tryggt på förskolan	91 %		År
Andel vårdnadshavare som upplever att sitt barn uppmuntras till att utveckla sina sociala förmågor	89 %		År
Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten	84 %		År
Antal vårdnadshavare som deltagit i föräldrastödsprogram	40 st		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen utreder införandet av en bemanningsenhet inom nämndens förskoleverksamhet, i första skedet som en pilotverksamhet.	2018-01-01	2018-12-31
Införande av Skolplattform	2018-01-01	2018-12-31
Kompetensutveckling i digital kompetens för förskolans chefer via LIN.	2018-01-01	2018-06-30
Kompetensutveckling i digitalt lärande och hållbara relationer för medarbetare i förskolan och den öppna fritidsverksamheten	2018-01-01	2018-12-31
Socialtjänsten bjuder återkommande in skolor, förskolor och den öppna fritidsverksamheten för att informera om anmälningsskyldigheten.	2018-01-01	2018-12-31
Utreda möjligheten att ingå strukturerad och långsiktig samverkan med civilsamhället kring integrationsinsatser.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att erbjuda förebyggande och främjande insatser i ett tidigt skede för att motverka ohälsa och bidra till jämlika livschanser. Samverkan med andra nämnder är viktig för att öka likställigheten inom staden vid myndighetsutövning.

Jämlika livschanser och ett eget boende

Det förebyggande arbetet mot hemlöshet är fortsatt prioriterat. Målgruppen hemlösa har under senare år utökats med nya grupper som har svårt att etablera sig på den ordinarie bostadsmarknaden. En ny målgrupp som riskerar att hamna i en framtida hemlöshet är de nyanlända. Förvaltningen behöver öka kunskapen, skapa arbetsmetoder och se över hur förvaltningen ska organisera det sociala stödet till nyanlända. Samverkan med andra nämnder och ideella organisationer är viktigt. De nyanlända boende på det genomgångsboende som finns inom stadsdelsområdet har idag ett tvåårskontrakt. Stöd för etablering på arbets- och bostadsmarknaden är ett viktigt förebyggande arbete för att motverka framtida hemlöshet och psykisk ohälsa. Fokus ska ligga på preventiva insatser genom ett tidigt socialt stöd och vägledning. Nyanlända flickors, kvinnors och hbtq-personers erfarenheter ska uppmärksammas särskilt.

Hemlösheten i Stockholm minskar över tid, dock inte för barnfamiljer. Förvaltningen uppmärksammar barn som lever under dessa förhållanden för att bättre tillgodose deras behov och ge stöd till föräldrar att hitta ett mer varaktigt boende. Staden centralt ska besluta om ett

särskilt handlingsprogram för barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden.

Personer med en funktionsnedsättning

Personer med funktionsnedsättning har samma möjligheter som andra att leva ett självständigt liv, ha ett arbete, sysselsättning eller en daglig verksamhet att gå till. Stöd till personer med funktionsnedsättning präglas av valfrihet, hög kvalitet och trygghet. Insatserna kännetecknas av ett värdigt bemötande samt respekt och hänsyn till individuella behov.

Beställarenheten äldreomsorg, vuxnenheten och socialtjänstens utförarenhet samverkar i ett projekt med att utveckla arbetssätten kring insatsen boendestöd. Målet är att fler som får insatsen lever ett självständigt liv.

Personer med funktionsnedsättning har tillgång till och deltar på lika villkor i samhällets gemenskap. För att åstadkomma detta erbjuder nämnden insatser såsom boende med anpassat stöd och sysselsättning. Varje person med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning ska kunna forma sitt eget liv och därför deltar den enskilde i framtagandet av sin genomförandeplan och har på så sätt inflytande över hur insatsen utförs. Individuell plan enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, stärker även den enskildes inflytande och underlättar samordning av olika myndigheters stöd.

Stadens handlingsplan för utveckling av socialpsykiatri genomförs med fokus på förebyggande insatser och delaktighet.

Under verksamhetsåret kommer en daglig verksamhet att återgå i nämndens regi och en ny servicebostadsenhet, enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, öppnas i Hagastaden. En upphandling av Norrmalms grupp- och servicebostäder i enlighet med LSS har genomförts. Frösunda AB blir ny utförare från och med 1 juni 2018. Förvaltningen arbetar med att skapa en trygg verksamhetsövergång för målgruppen.

Personer med spelmissbruk

Nämndens uppdrag när det gäller arbetet med missbruk utökas under 2018 då spelmissbruk likställs med alkohol- och substansmissbruk. Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande mot spelmissbruk vilket kräver ett kunskapsbaserat arbetssätt. Socialnämnden ska erbjuda insatser till målgruppen som blir aktuella hos stadsdelsnämnderna och upprätta rutiner som stöd för nämndernas arbete.

Öppen fritidsverksamhet

Nämndens öppna fritidsverksamhet riktar sig till barn och unga mellan 0-17 år och deras vårdnadshavare. Verksamheten består av öppen förskola, Observatorielundens parklek, Vasaparkens parklek och fritidsgården Tre Liljor för ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt Vasastans fritidsgård. Stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalms och Östermalms bedriver tillsammans ett socialt och förebyggande arbete. Genom att utveckla kontaktytorna mellan barn och vuxna ges förutsättningar för att skapa hållbara relationer och därmed ökade möjligheter till att ge barn och unga stöd.

Förebyggande ungdoms- och fritidsarbete

Det samarbete som finns mellan socialtjänst, förskola, skola, fritid och polis är avgörande för det förebyggande arbetet och omfattar även de fristående skolorna och förskolorna. Förvaltningens fältassistenter arbetar för att öka deltagande i den öppna fritidsverksamheten. Förvaltningen har en fortsatt samverkan i innerstaden kring narkotika och unga.

Socialt stöd till nyanlända under etableringsperioden

I april 2017 öppnade SHIS (Stiftelsen hotellhem i Stockholm) ett genomgångsboende för anvisade nyanlända inom Norrmalms stadsdelsområde.

Förvaltningen har samverkat med Goda Grannar för att underlätta kommunikationen vid socialtjänstinsatser. Förvaltningen behöver utarbeta former och strukturer för att kommunicera med målgruppen, och motivera nyanlända att ta del av de insatser kring socialt stöd som kommer att erbjudas. Ett särskilt behov uppmärksammas hos de föräldrar som är ensamstående vårdnadshavare, ofta ensamstående mammor som i lägre utsträckning deltar i etableringsinsatser.

Fritidsaktiviteter är en viktig faktor för att uppnå barns goda och jämlika uppväxtvillkor. Forskning visar att ungas möjlighet att delta i strukturerade fritids- och idrottsaktiviteter är hälsofrämjande och har stor betydelse för barn och ungas inlärningsförmåga och utveckling. Därför avser förvaltningen att särskilt verka för att uppsökande arbete utförs i syfte att motivera unga nyanlända att delta i fritidsverksamheter. Särskilt prioriterat är flickor som utifrån erfarenhet är svårast att nå. Förvaltningen ska undersöka möjligheterna att bygga upp mer långsiktig och strukturerad samverkan med föreningslivet och civilsamhället. Insatsen syftar till att främja integration och öka barns, ungas och vuxnas tilltro och känsla av tillhörighet i samhället. Målet är att undvika framtida utsatthet, känsla av hopplöshet och utanförskap.

Det är prioriterat att stärka det som är bestående i livet. Genom att erbjuda språkträning på flexibla sätt, möjlighet att delta i fritidsaktiviteter och bygga relationer med andra utanför familjen samt att stötta föräldrarna i sin nya roll och skapa ett förtroende för det svenska samhället står personerna bättre rustade för ett fortsatt liv i Sverige. I familjer där såväl barn som vuxna får utvecklas är sannolikheten högre att de vuxna fullt ut deltar i etableringen och önskar samt förmår söka efter annat boende och planera för sin fortsatta framtid. Det sociala stödet kommer att utformas med syftet att målgruppen ska komma ut i arbete och skaffa sig en egen bostad. Det sociala stödet finansieras genom generalschablonen.

Anhörigstöd

Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2017-2020 ligger till grund för utvecklingen av förvaltningens arbete med anhörigstöd. Anhöriga som behöver stöd för egen del ska få det. Under verksamhetsåret erbjuds riktat stöd till anhöriga i utsatta livssituationer i syfte att förebygga och främja psykisk hälsa. Nämnden har tillsammans med stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista och Östermalm beviljats stimulansmedel inom uppdraget psykisk hälsa.

Samverkan kommer ske med brukarföreningar och idrottsnämnden. Även det interna samarbetet kommer att stärkas i syfte att ge ett anhörigstöd av god kvalitet. Navigeringskurs för anhöriga till personer med demensdiagnos sker i samverkan med minnesmottagningen på Stockholmsgeriatriken där biståndshandläggare och anhörigkonsulent deltar.

Ett utvecklingsområde är att utarbeta metoder för att mäta hur de anhöriga upplever stödet. Förvaltningen har infört enkäter för att fånga de anhörigas upplevelse av stöd.

Barn, äldre och tillgänglighet i samhällsplaneringen

Vid planeringen av nybyggnation bevakar nämnden tillsammans med andra berörda nämnder att tillgängligheten beaktas samt äldrekonsekvensanalyser genomförs. Detta sker i dialog med funktionshinderrådet och pensionärsrådet.

I samarbete med stadsdelsförvaltningarna i innerstaden tar förvaltningen fram äldreboendeplanen varje år. Äldreboendeplanen utgör ett underlag till den stadsövergripande boendeplaneringen.

I samhällsplaneringen beaktas även barnperspektivet utifrån barnchecklista och vid behov en barnkonsekvensanalys.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom IoF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	86 %	84 %	Tertial
 Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	30 %	25 %	År
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	67 %	37 %	Tertial
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	63 %	60 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	91 %	91 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	90 %	90 %	År
 Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	30 %	26 %	År
 Antal hemlösa	60 st	tas fram av nämnden	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla och implementera former för det sociala stödet till nyanlända	2018-01-01	2018-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens ungdomsmottagningar genomföra en särskild satsning på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska implementera rutiner för att säkerställa att hänsyn tas till barnperspektivet i ärenden där en förälder/vårdnadshavare aktualiseras hos socialtjänsten	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska säkerställa stödet till barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden, exempelvis genom att tillhandahålla särskilda bo-lotsar som ger stöd i bostadssökande och genom kompensatoriska åtgärder riktade till barnen	2018-01-01	2018-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska öka delaktigheten för målgruppen inom socialpsykiatri genom att stödja brukarorganisationernas deltagande i brukarråd och brukarrevisorer	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.1.1 Förebyggande och tidiga insatser ger barn och unga jämlika uppväxtvillkor

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter arbetar för att tidigt upptäcka barn i behov av stöd. Genom samarbete mellan förskolan, skolan, de öppna verksamheterna och socialtjänsten förebyggs riskbeteenden och riskfaktorer kring och hos barn. Samverkan är utgångspunkten vid genomförandet av stödinsatser och bidrar till att säkerställa goda uppväxtvillkor för barnet. Förskolan lägger grunden för ett livslångt lärande. Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass. De pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn är viktigast för barns lärande och utveckling på kort och lång sikt. Pedagogerna ska förstå, lyssna och förmå att se barnets potential så att barnet känner sig kompetent och aktivt i sitt lärande. En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor.

Målgrupp: Barn och unga i åldern 0-21 år.

Förväntat resultat

Barn och ungas grundläggande behov uppmärksammas tidigt och de får stöd i att utveckla hållbara relationer till sin omvärld. De pedagogiska miljöerna i förskolan och den öppna fritidsverksamheten stödjer barnens lärande och utveckling.

Nämndmål:

1.2.1 Anhöriga uppmärksammas och får stöd

Beskrivning

Anhöriga som vårdar och stödjer en närstående får stöd och vägledning. Äldreomsorg och socialtjänst samverkar för att möta anhörigas behov och alla medarbetare har kunskap om anhörigstöd för att kunna informera och vägleda anhöriga i kontakten med kommunen, landstinget eller andra myndigheter.

Målgrupp: Anhöriga boende på Norrmalm.

Förväntat resultat

Anhöriga är nöjda med det stöd som ges. Medarbetare har kunskap och kan vägleda och informera anhöriga om det stöd de har rätt till.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel anhöriga som upplever att de insatser de får av äldreomsorgen motsvarar sitt behov av stöd.	80 %		År
Andel anhöriga som upplever att samarbetet mellan distriktsköterska, biståndshandläggare och hemtjänst kring sin närståendes vård och omsorg fungerar bra.	80 %		År

Nämndmål:

1.2.2 Stadsdelsområdets invånare lever ett självständigt liv

Beskrivning

Målgrupp: Invånare på Norrmalm i behov av stöd för att klara sitt dagliga liv.

Förväntat resultat

Förvaltningen arbetar förebyggande och främjande med insatser i ett tidigt skede, för att motverka ohälsa och ojämlika förhållanden. Stadsdelsområdets invånare i behov av stöd och hjälp ska ges insatser för att klara sitt dagliga liv utifrån sina förutsättningar. Förvaltningens arbete med nyanlända stockholmare utvecklas för att möta målgruppens behov.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen utvecklar arbetssätten kring insatsen boendestöd i ett projekt där beställarenheten äldreomsorg, vuxenheten och socialtjänstens utförarenhet samverkar med varandra	2018-01-01	2018-12-31
Kartlägga församlingar och civilsamhällets arbete med barn och unga och deras förutsättningar för samverkan.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att erbjuda vackra, välskötta och välkomnande parker och grönområden för alla i ett tryggt stadsdelsområde.

Tryggt Norrmalm

Norrmalms stadsdelsområde ska vara tryggt för boende, besökare och verksamheter. Nämnden ska under 2018 fortsätta utveckla samarbetet med polismyndigheten och civilsamhället för att öka tryggheten och säkerheten lokalt.

Under 2018 kommer antalet invånare i Hagastaden att öka och nämnden kommer att öppna upp flera verksamheter. Det är viktigt att en dialog upprättas med Hagastadens invånare kring trygghet. Vägar till och från nämndens verksamheter ska vara trygga i samband med att verksamheterna öppnar. Genom trygghetsvandringar i området kan otrygga platser och stråk identifieras och en dialog med invånarna upprättas.

Förvaltningen ska implementera och följa upp den lokala handlingsplanen mot våldsbejakande extremism.

Förvaltningen fortsätter samverka med lokalpolisområde Norrmalm inom ramen för samverkansöverenskommelsen. Befintliga samverkansforum där fackförvaltningarna deltar och bidrar med utförande av situationell brottsprevention kommer att bibehållas och vid behov vidareutvecklas. Förvaltningen ska verka för att förnya samverkansöverenskommelsen med lokalpolisområde Norrmalm som går ut i maj 2018.

För att stärka nämndens beredskap och förmåga att hantera kriser ska förvaltningen fortsatt verka för samverkan med övriga stadsdelsförvaltningar i innerstaden.

Krisberedskapssamverkan i form av regelbundna möten och dialog om uppdrag och gränssnitt med räddningstjänst, polis, landsting, Röda Korset Norrmalm och församlingar inom

stadsdelsområdet ska fortsätta och vidareutvecklas. Under 2018 planeras en gemensam krisberedskapsutbildning och krisövning tillsammans med övriga stadsdelsförvaltningar i innerstaden.

Under året kommer förvaltningen genomföra en analys av inkomna synpunkter i synpunktportalen för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och genomföra åtgärder för att motverka detta. Under 2018 genomför Stockholm stad en satsning på trygghet och det kommer att vara möjligt för stadsdelsnämnderna att ansöka om extra medel för att genomföra trygghetsåtgärder. Norrmalms stadsdelsnämnd kommer att ansöka om medel för att genomföra åtgärder, såsom förbättrad renhållning. Under året kommer även en boulebana att anläggas vid dammen i den nedre delen av Observatorielunden, vilket kommer att göra platsen mer befolkad dagtid. Förvaltningen bedömer att det kommer bidra till att platsen upplevs som tryggare.

Vackra, välskötta och välkomnande parker och grönområden för alla

När Stockholms befolkning växer ökar nyttjandet av stadens offentliga rum och parkerna blir allt mer betydelsefulla för rekreation och livskvalitet. Det ökande trycket på parker ställer krav på hög kvalitet på parkskötsel, underhåll och upprustning. Stadsdelsnämndens parkplan anger strategier och mål för utveckling av parker och gröna gaturum och är ett styrdokument för de insatser som görs.

En stor andel av stadsdelsområdets gröna miljöer är gatumark och samarbetet mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen är viktigt för att utveckla gröna stråk och stärka sambanden mellan Norrmalms parker, minska barriärer och göra nätet av trädplanterade gator mer finmaskigt. Ett stärkt samarbete med trafikkontoret är också viktigt att utveckla när det gäller skräphantering.

Parkerna i stadsdelsområdet är viktiga vardagsmiljöer för invånare och besökare. Arbete pågår kontinuerligt för att utveckla fler funktioner i parkerna och möta allmänhetens behov och önskemål. Samtidigt måste hänsyn tas till parkernas kulturhistoriska och ekologiska värden.

Många av stadsdelsområdets parker har redan idag många parkbesökare och parkerna ska skötas och utvecklas så att de blir långsiktigt hållbara. Detta är en stor utmaning när staden förtätas och parkerna inte växer i motsvarande grad. God kvalitet skapas redan i planeringsskedet. Genom ökat samarbete mellan verksamma i alla led, från planerare till parkarbetare skapas en effektiv parkdrift med god kvalitet.

Under 2018 kommer en utökning av snöröjning av gångvägar och sandning av parklekar att genomföras för att öka tillgängligheten till parker vintertid.

Byggstart för upprustningen av Enkehusparken, som bland annat innebär en utvecklad lekmiljö och nya vistelseytor och mötesplatser, kommer att ske under året. Upprustningen av Norrbackatäppan, som görs för att möta områdets ökade behov av attraktiva miljöer för lek och vistelse, projekteras 2018 och genomförs under 2019. Under 2018 kommer förvaltningen utreda egenregi av delar av parkskötseln (landskapsvård och mindre, löpande, underhålls- och skötselåtgärder) och återkomma till nämnden med ett beslutsunderlag. Syftet är att öka kvalitén och flexibiliteten på skötseln av parkerna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	82 %	76 %	År
 Stockholmarens nöjdhet med rent och städning	72 %	70 %	År
 Stockholmarens nöjdhet med skötsel av park och grönområden	75 %	70 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna verka för ökad trygghet i stadens utemiljöer med fokus på situationell brottsprevention	2018-01-01	2018-12-31
 Kommunstyrelsen ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp och förvalta de lokala samverkansöverenskommelserna med polisen	2018-01-01	2018-12-31
 Trafiknämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna, verka för en tryggare utemiljö genom exempelvis förbättrad belysning, parkmöbler och genom att hantera växtlighet i det offentliga rummet	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.3.1 Norrmalms stadsdelsområde är tryggt

Beskrivning

Målgrupp: Invånare och besökare på Norrmalm.

Förväntat resultat

Invånare och besökare upplever Norrmalms stadsdelsområde som tryggt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel invånare i stadsdelen som känner sig trygga i parker och grönområden	69 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Berörda verksamheter ska tillsammans med trygghets- och säkerhetssamordnare komplettera sina lokala krisberedningsplaner med rutiner för bemanning vid begränsad framkomlighet (enligt RSA 2017).	2018-01-01	2018-12-31
Berörda verksamheter ska tillsammans med trygghets- och säkerhetssamordnare ta fram lokal rutiner för att ta emot och distribuera nödvatten (enligt RSA 2017)	2018-01-01	2018-12-31
En trygghetsvandring genomförs i Hagastaden	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningen söker medel från de extra trygghetsmedel som finns i budget för 2018	2018-01-01	2018-09-30
Identifiera platser i parkerna som upplevs som otrygga utifrån synpunktportalen och genomföra åtgärder mot detta	2018-01-01	2018-12-31
Minst tio verksamheter ska utföra brandskyddskontroller genom IA (enligt RSA 2017)	2018-01-01	2018-12-31
Trygghetsvandring genomförs tillsammans med ungdomsrådet.	2018-01-01	2018-12-31
Verksamheter med tidskritiska åtaganden enligt RSA ska implementera	2018-01-01	2018-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
och testa att avbrottsplaner för IT och telefonberoenden fungerar för verksamheten. (enligt RSA 2017)		

Nämndmål:

1.3.2 Parker och grönområden är vackra, välskötta och välkomnande för alla

Beskrivning

Målgrupp: Besökare till Norrmalms parker och grönområden.

Förväntat resultat

Parkerna sköts och utvecklas så att de är långsiktigt hållbara och upplevs som vackra, välskötta och välkomnande för alla.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel invånare i stadsdelsområdet som anser att det finns goda möjligheter till aktiviteter i parker och naturområden	77 %		År
Andel invånare i stadsdelsområdet som anser att det finns goda möjligheter till pick-nick, lugn och ro i parker och grönområden	84 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomföra en informationskampanj tillsammans med trafikkontoret kring renhållning i parkerna och 24-timmarsgarantin	2018-01-01	2018-12-31
Genomföra åtgärder utifrån den trädvårdsplan som tagits fram för Tegnérlunden	2018-01-01	2018-12-31
Tillsammans med trafikkontoret kontinuerligt samarbeta kring skötsel av träd	2018-01-01	2018-12-31
Utökade planteringar med sommarblommor kring spegeldammen i Observatorielunden	2018-01-01	2018-12-31
Ökad samverkan med trafikkontoret kring gatuplanteringar i syfte att öka kvalitén på dessa	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att i planeringen av förändringar i stadsmiljön tidigt beakta nämndens behov av verksamheter. Förvaltningen deltar i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med utveckling av bland annat Hagastaden och Cityområdet. För Hagastaden finns en referensgrupp, där representanter för alla nämndens verksamheter deltar och arbetar för att Hagastaden ska ha tillräckligt antal förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt god tillgång till parker och grönområden. I de remisser som kommer till nämnden bevakar förvaltningen tillgänglighetsfrågorna i alla typer av boenden. Då inflyttning i Hagastaden startade under 2017 och flera av stadsdelsförvaltningens verksamheter öppnar under 2018 kommer nya krav på stadsdelsförvaltningen att ställas i och med att projektet går in i ett nytt skede. Detta kommer att kräva utökade kommunikationsinsatser och mer samordning både inom stadsdelsförvaltningen och med andra aktörer inom staden.

Förvaltningen deltar i stadens gemensamma äldreboendeplanering där behov och förändringar för staden som helhet och i region innerstaden redovisas. Prognosen visar att behoven av äldreboenden ökar. I samband med byggandet av Hagastaden planerar nämnden för ett nytt vård- och omsorgsboende.

Nämnden arbetar för ett tydligt barn-, äldre- och jämställdhetsperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser. Ur ett barn-, äldre- och jämställdhetsperspektiv är det också viktigt med god tillgång till park-, lek- och idrottsmiljöer, inte minst i stadens utvecklingsområden.

Förvaltningen arbetar för att förstärka de befintliga parkerna i områdena kring Hagastaden. I planering av skolgårdar och idrottsytor verkar förvaltningen för att ytorna utformas för ett flexibelt nyttjande utanför skoltid och tider för uppbokade matcher och träning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	12	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

1.4.1 Invånarnas behov av nämndens verksamheter är med tidigt i samhällsplaneringen

Beskrivning

Målgrupp: Invånare i behov av samhällsservice.

Förväntat resultat

I remissvar och deltagande i arbetsgrupper bevakas invånarnas behov av specialbostäder, förskolor och offentliga platser inom Norrmalms stadsdelsområde.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Vid planeringen av nybyggnation bevakar nämnden tillsammans med andra berörda nämnder att tillgängligheten beaktas. Detta sker i dialog med funktionshinderrådet.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet bland annat genom att utveckla parker och grönområden. Parker och grönområden ökar invånarnas och besökarnas tillgång till en mångfald av fritidsaktiviteter. Nämndens öppna fritidsverksamhet är en trygg plats som inbjuder till delaktighet och socialt samspel.

Den öppna förskolan och parklekarna erbjuder ett brett utbud av olika aktiviteter utifrån barn och ungas behov och önskemål. Idrott och fysisk aktivitet i unga år lägger grunden för en god folkhälsa. Verksamheten bidrar till att besökarna får möjlighet att delta i organiserade aktiviteter och prova på och uppleva idrottsaktiviteter och lekar samt utveckla sitt kulturskapande.

Leken är viktig för barn och ungas utveckling och lärande. I leken stimuleras fantasi, inlevelse och kommunikation samt förmåga att samarbeta och lösa problem. Parklekarna främjar leken bland barn och unga genom att erbjuda möjlighet till att röra på sig i en tillåtande och inspirerande miljö utan krav och förväntningar på resultat. Den öppna förskolan ska även ha vårdnadshavarnas perspektiv med i aktivitetsutbudet.

Vasastan och Tre Liljors fritidsgård erbjuder ett brett utbud av aktiviteter som tas fram utifrån ungdomarnas behov och önskemål. Barn och unga med funktionsnedsättning deltar på lika villkor. Under sommarlovet erbjuds aktiviteter utöver de vanliga aktivitetsutbudena såsom dagkollo. Besökarna känner sig delaktiga i utformningen av aktiviteterna som speglar hur barn och unga vill spendera sin fritid. Genom att erbjuda besökarna chans att vara delaktiga kan deras upplevelse av att kunna påverka och bli lyssnade på öka.

Verksamheterna skapar möjligheter för barn och unga att träffa nya vänner och bygga tillitsfulla relationer till vuxna. Ett normkritiskt och antirasistiskt förhållningssätt samt ett hbtq-perspektiv är med både i planeringen och i genomförandet av aktiviteterna. Öppna förskolan och parklekarna har många besökare i olika åldrar och förvaltningen ser över behovet av att skapa fler parklekar.

Förvaltningen utvecklar aktiviteterna i parker och grönområden så att de kan användas året om samt utifrån ett jämställt nyttjande av alla invånare oavsett ålder eller förutsättningar. Under 2018 kommer upprustningen av Enkehusparken att färdigställas. Upprustningen kommer bland annat innebära utvecklade lekmiljöer och nya vistelsezoner och samlingspunkter. Parken kommer även att kunna nyttjas i större utsträckning året om, då bland annat en dåligt dränerad och oanvänd gräsyta i den skuggiga delen av parken byts ut mot konstgräs.

I takt med att invånarna på Norrmalm blir fler ökar behovet av möjlighet till fritidsaktiviteter. I stadens budget för 2018 har exploateringskontoret uppdraget att utreda möjligheten till att utöka antalet strandbad i staden och förvaltningen kommer att medverka i denna utredning samt själva utreda möjligheten till fler bryggbad. Under 2018 kommer förvaltningen utreda möjligheten till att anlägga ytterligare vattenlek inom stadsdelsområdet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	79 %	79 %	År

Nämndmål:

1.5.1 Barn och unga deltar i utformningen av den öppna fritidsverksamheten

Beskrivning

Målgrupp: Barn och unga i åldern 0 - 17 år.

Förväntat resultat

Barn och ungdomar deltar i de aktiviteter som anordnas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel besökare (10-17 år) som känner sig delaktiga i utformningen av parklekarna och fritidsgården.	70		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen utreder neutrala mötesplatser och lokaler för föreningsliv både för gamla och unga.	2018-01-01	2018-12-31
En fritidsgård provar att arbeta med deltagarbudget i syfte att stärka ungdomars egenmakt.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.5.2 Parker och grönområden möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter

Beskrivning

Målgrupp: Besökare till Norrmalms parker och grönområden.

Förväntat resultat

Drift och upprustning av parker säkerställer att invånarnas behov av möjlighet till lek, aktiviteter och rekreation tillgodoses samt att parkerna kan nyttjas året om. När nya parker anläggs i exploateringsområden arbetar förvaltningen för att invånarnas behov tillgodoses.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel invånare som anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott i Stockholm, som t.ex. motionsspår, bollplaner och öppna parkytor.	79 %		År
Antalet anläggningar för vinteraktiviteter i parkerna på Norrmalm	5		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen utreder platser och förutsättningar för bryggbad	2018-01-01	2018-09-30

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att möjliggöra för invånarna i stadsdelsområdet att möta ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter. Stadsdelsområdet har ett rikt kulturliv med många teatrar, museer, bibliotek, gallerier och Stockholms stads kulturhus. Det medför att invånarna har nära till en mångfald av kulturupplevelser som många är kostnadsfria. Nämnden har ett särskilt fokus på grupper som har svårt att själva ta del av kulturutbudet. Aktiviteter sker både inom nämndens egna verksamheter och via kulturnämndens utbud. Förvaltningen kommer under året att utreda om det finns lokaler inom nämndens verksamheter som kan öppnas upp för verksamhet i civilsamhällets regi under till exempel kvällar och helger.

I enlighet med stadens budget arbetar nämnden för att målen i programmet "Kultur i Ögonhöjd" uppfylls. Programmet syftar till att alla, oavsett förutsättningar och uppväxtvillkor, ska kunna ta del av ett kulturliv och själva få uttrycka sig på egen hand och tillsammans med

professionella kulturutövare. Inom området fritid för alla finns ett anpassat kulturutbud för barn och unga med funktionsnedsättning. Förskolorna har kulturombud som har ett särskilt ansvar för kulturfrågor och för att bevaka stadens kulturutbud. Det lokala kulturlivet nyttjas av förskolorna vilket främjar de fria kulturutövarna.

Barns och ungas möjligheter att delta i olika sociala och kulturella sammanhang på sin fritid är viktigt. Förskolorna och de öppna fritidsverksamheterna ska ha pedagogiska miljöer och material som inbjuder till olika konstnärliga uttrycksätt som drama, dans, musik och måleri.

I mötet med stadens kulturutbud utvecklar barn och unga olika uttrycksformer som bild, sång, musik, drama, rytmik, dans och rörelse. Barn och unga lär sig konstruera, använda material och pröva nya tekniker. Barnen använder multimedia och informationsteknik i sitt skapande. Skapande integreras i barnens projektarbeten och synliggörs genom pedagogisk dokumentation. Barnen är delaktiga i sina egna och andras lärprocesser och läsårets arbeten visas upp på förskolans dag. Nämndens förskolor arrangerar på internationella barndagen en ljusinstallation i Observatorielundens spegeldamm. Även fristående förskolor bjuds in att delta i arrangemanget. Ljusinstallationen och förskolans dag synliggör barnen, ger dem en röst och tillsammans med andra barn tar förskolan och barnen plats i det offentliga rummet.

Personer över 65 år erbjuds ett varierat kulturutbud på de öppna träffpunkterna där finsktalande äldre även kan träffa medarbetare som pratar finska.

Personer med boendestöd erbjuds olika kulturaktiviteter till exempel besök på konstupställningar. Alla brukare inom socialtjänstens utförarenhet erbjuds exempelvis bowling regelbundet. Sysselsättningen på Nya Verkstan erbjuder bland annat kurser i keramik och målning. De boende på gruppboenden LSS har möjlighet att delta på skapande verkstad som finns på boendet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	77 %	74 %	År

Nämndmål:

1.6.1 Invånare i alla åldrar tar del av ett varierat kulturutbud

Beskrivning

I stadsdelsområdet finns öppna mötesplatser för social stimulans och gemenskap. Samverkan sker med det lokala kulturlivet som erbjuder kulturella arrangemang. I nämndens egna verksamheter finns möjlighet till eget skapande, musik, rörelse och teater. I förskolorna och den öppna fritidsverksamheten finns miljöer som skapar nyfikenhet och lust till eget kulturskapande. Under 2018 kommer en utredning att genomföras i syfte att titta på om fler av nämndens lokaler kan utnyttjas även av civilsamhället.

Målgrupp: Prioriterade målgrupper är barn i åldern 1-6 år, personer över 65 år samt personer med en funktionsnedsättning.

Förväntat resultat

Invånare i alla åldrar tar del av ett varierat kulturutbud. Barn i förskolan introduceras till olika uttrycksformer och skapande tekniker. De personer som får insatser via nämndens verksamheter erbjuds olika kulturella upplevelser och möjlighet till skapande.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel föräldrar som upplever att sitt barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former	91 %		År
Andel vårdnadshavare som upplever att förskolan ger deras barn möjlighet att ta del av och möta olika sorters kulturutbud på och utanför förskolan	75 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolans enheter arrangerar Förskolans dag och Ljusinstallationen	2018-01-01	2018-12-31
Stadsdelsnämnden ska erbjuda barn och unga i förskolan och den öppna fritidsverksamheten minst en professionell kulturupplevelse per termin	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges verksamhetsmål genom att arbeta för att äldre ska ha möjlighet att leva ett självständigt liv, få en individuellt anpassad vård och omsorg av god kvalitet som är likvärdig. För att öka likställigheten i myndighetsutövningen behöver samverkan ske med andra nämnder. De äldre ska och uppleva en trygghet med de insatser som ges inom nämndens verksamheter.

Vård- och omsorgsboenden inom nämndens ansvarsområde uppvisar en hög måluppfyllelse när det gäller personalens bemötande och de boendes upplevelse av trygghet. Utvecklingsområden är ett förbättrat teamarbete mellan olika yrkesgrupper så att den äldres vård- och omsorg är sammanhållen och personcentrerad. Individuella aktiviteter och förutsättningar för de äldre att komma ut är andra utvecklingsområden. Det kommunala vård- och omsorgsboendet arbetar med att förbättra måltidsituationen och att öka registreringen i senior alert i syfte att följa de personer som befinner sig i riskzonen för undernäring.

Förvaltningen har utarbetat en samverkan med primärvård, primärvårdsrehab, minnesmottagning och hemtjänst när det gäller äldre med demens och kognitiv svikt. Äldre som skrivs ut från sjukhus och äldre som lever i eller riskerar att hamna i hemlöshet utgör två grupper där samverkan internt och externt behöver stärkas. Till grund för detta ligger bland annat den nya lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård. I enlighet med denna lagstiftning kommer förvaltningen fortsätta arbeta för att skapa en trygg hemgång efter sjukhusvistelse.

I enlighet med stadens budget för 2018 behöver förvaltningen vidareutveckla utarbetandet av rutiner för att säkerställa att arbetet bedrivs enhetligt mellan olika enheter inom socialtjänsten. Syftet är att den individuella behovsbedömningen inte ska påverkas av att individen fyller 65 år.

Arbetet med att skapa en trygg verksamhetsövergång, från en entreprenad till en annan, för de

boende på Sabbatsbergsbyns vård- och omsorgsboende utgör ett prioriterat område 2018. Nämnden deltar i centralupphandlingen av Riddargårdens vård- och omsorgsboende där äldrenämnden kommer att fatta beslut om vilken utförare som kommer ta över den fortsatta driften. Klockhusets dagverksamhet återgår i egen regi och arbetet med det kommer att påbörjas under 2018.

Arbetet med att införa ramtid, som syftar till att den äldre ska få större möjlighet att påverka sina insatser, kommer konkretiseras under 2018. Ramtid medför ett nytt arbetssätt för de som utför hemtjänsten och för beställarenheten då beställningarna och genomförandeplanerna kommer utformas annorlunda. Uppföljningen av hemtjänstinsatser utgör ett förbättringsområde. Detta gäller både uppföljningen av beviljad tid men även att säkerställa att de äldre känner sig mer delaktiga. Förvaltningen arbetar för att införskaffa arbetskläder till hemtjänstpersonalen, och ser därför över möjligheten till nya lokaler som möjliggör omklädning och tvätt.

Förvaltningen fortsätter arbetet med reflektionstid för medarbetarna på Väderkvarnens vård- och omsorgsboende inom ramen för Silviacertifieringen.

Aktivitetscentra

Förvaltningen arbetar med att utveckla verksamheten med aktivitetscentra inom Vädurens seniorboende. Under 2018 ses möjligheten över att skapa aktivitetscentra på Riddarsporrens seniorboende och Micasas seniorboende på Väderkvarnen.

De aktivitetscentra som öppnas ska vara en tillgänglig och inkluderande verksamhet som även är öppen för närboende. Seniorboende med aktivitetscentra utgör en ambitionshöjning när det gäller nuvarande boendeformer som inte är biståndsbedömda. Mötesplatser för äldre är en viktig arena för förebyggandet av ohälsa och för att öka tryggheten. Aktivitetscentrat kommer därför erbjuda ett varierat utbud av aktiviteter som bidrar till social gemenskap och hälsofrämjande effekter. Även kulturella aktiviteter kan komma att erbjudas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	72 %	72 %	År
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	56 %	56 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	85 %	85 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	86 %	84 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen	85 %	85 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet och registreringen i Senior Alert och Svenska Palliativregistret för att få underlag till förebyggande åtgärder i syfte att bland annat minska fallskadorna	2018-01-01	2018-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och föreslå förbättringar som ökar likställigheten i staden samtidigt som det avlastar biståndshandläggare från administrativa uppgifter	2018-01-01	2018-12-31
 Äldrenämnden ska initiera ett kvalitetsutvecklingsarbete inom särskilt boende för äldre i samarbete med stadsdelsnämnderna	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

1.7.1 Äldre är trygga och får en individuellt anpassad vård- och omsorg av god kvalitet.

Beskrivning

Målgrupp: Invånare 65 år eller äldre.

Förväntat resultat

Äldre är trygga med de insatser som ges inom nämndens verksamheter. Invånarna är nöjda och kan påverka hur insatserna utförs.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Hemtjänst: Andel brukare som sammantaget är nöjd med hemtjänsten.	86 %		År
Hemtjänst: Andel brukare som upplever att de är informerade om tillfälliga förändringar i deras omsorg	71 %		År
Hemtjänst: Andel brukare som vet vart de ska vända sig med synpunkter och klagomål	65 %		År
Vård och omsorgsboende: Andel brukare där dokumenterad ADL-bedömning är utförd.	90 %		År
Vård och omsorgsboende: Andel brukare som sammantaget är nöjd med äldreboende.	80 %		År
Vård- och omsorgsboende: Andel brukare som upplever att de kan påverka vid vilka tider insatserna utförs.	62 %		År
Vård- och omsorgsboende: Andel brukare som upplever att de är informerade om tillfälliga förändringar i deras omsorg.	50 %		År
Vård- och omsorgsboende: Andel brukare som vet vart de ska vända sig med synpunkter och klagomål	65 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen utvecklar arbetet med måltider och aktiviteter för de äldre inom vård- och omsorgsboendet i egen regi.	2018-01-01	2018-12-31
Undernäring- förebygga- upptäcka-åtgärda-följa upp	2018-01-01	2018-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål om ett klimatsmart Stockholm bland annat genom att öka förutsättningarna för invånarna att välja en miljömässig livsstil, att nämndens verksamheter är energieffektiva och giftfria samt att transporter är miljömässigt hållbara.

Vidare bidrar stadsdelsområdets parker och grönområden till en mångfald av ekosystemtjänster genom att vara anpassade till nya klimatförutsättningar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att nämndens lokaler är energieffektiva. Ett systematiskt arbete med att minska energianvändningen i verksamheterna pågår och kommer vidareutvecklas under 2018.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Köpt energi (GWh)	2,6 GWh	1785 GWh	År

Nämndmål:

2.1.1 Nämndens lokaler är energieffektiva

Förväntat resultat

Nämndens energiförbrukning minskar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel av åtgärdade energieffektiviseringar utifrån nämndens förskolelokalers underhållsplaner.	80 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att ha transporter som är miljömässigt hållbara. Nämndens resepolicy syftar till att resor som görs inom eller i anslutning till verksamheterna genomförs på ett så miljövänligt sätt som möjligt.

Stockholm ställer om till en hållbar stad och har höga ambitioner inom klimat och miljö. Verksamheternas klimatutsläpp minskar och andelen förnybar energi ökar. Nämnden minskar utsläppen av växthusgaser genom att följa förvaltningens resepolicy och vid upphandling ställa miljökrav på entreprenörernas maskinparker. Förvaltningen har inför verksamhetsåret minskat antalet bilar från två till en. Förvaltningens bil körs med odubbade däck och drivs med biogas. Förvaltningen inhämtar goda exempel genom omvärldsbevakning och arbetar för att inspirera entreprenörer till att använda fossilbränslefria maskiner.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	100 %	85 %	Halvår

Nämndmål:

2.2.1 Transporter inom nämndens verksamheter är miljömässigt hållbara

Förväntat resultat

Nämndens transporter sker med miljövänliga fordon enligt nämndens resepolicy.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Behovet av eldrivna lastcyklar och cyklar i nämndens verksamheter utreds.	2018-01-01	2018-12-31
Genomförande av miljörevision av parkentreprenörens maskinpark	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster.

I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människan är beroende av eftersom de renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre. Nämnden vill synliggöra och förstärka den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna i parker och grönområden. Under året avser förvaltningen att skaffa sig fördjupad kunskap om diversifierat växtmaterial, trädplaner och skötselplaner för att ha förutsättningar för att stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänsterna i parkerna

Förvaltningen kommer även, tillsammans med berörda förvaltningar, att delta i arbetet med Lokala åtgärdsprogram (LÅP) för god vattenstatus. I samband med utvecklingen av Hagastaden arbetar förvaltningen tillsammans med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret samt trafikkontoret för att de ekologiska sambanden stärks.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med att tillgängliggöra naturreservaten för stockholmarna samt hur rekreativa och ekologiska värden kan utvecklas och stärkas i reservaten.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

2.3.1 Parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

Förväntat resultat

Strategier för dagvattenhantering, skötsel som prioriterar biologisk mångfald och stadsodling gör att parker och grönområden är anpassade till nya klimatförändringar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Sköta Bellevueparkens strandlinje mot Brunnsviken så att både rekreation och biologisk mångfald främjas	2018-01-01	2018-12-31
Ta fram en skötselplan för Vanadislunden i syfte att öka den biologiska mångfalden och stärka ekosystemtjänsterna	2018-01-01	2018-12-31
Utreda möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i varje parkupprustningsprojekt	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att öka medvetenheten och kunskapen

hos invånare om resurseffektiva kretslopp. Invånarna ges förutsättningar att välja en miljömässig livsstil. I enlighet med miljöprogrammet förebygger nämndens verksamheter uppkomsten av avfall, i andra hand återanvänder, i tredje hand materialåtervinner, i fjärde hand energiåtervinner och som sista åtgärd läggs avfallet på deponi.

Nämndens verksamheter för barn och unga har ett ekologiskt förhållningssätt och en positiv framtidstro. Barn och unga ska få kunskap om sin delaktighet i naturens kretslopp, om ekologisk hållbarhet och få lära sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö.

Satsningen på skräpkorgar med källsortering i stadsdelsområdets mest välbesökta parker fortsätter. Under året kommer källsorteringskärl att placeras ut i Vasaparken, Vanadislunden, Observatorielunden, Solvändan och Tegnérslunden. Nämnden ansöker om medel för klimatinvesteringar för att kunna genomföra denna satsning, se avsnitt under uppföljning av ekonomi samt bilaga 10.

Förvaltningen kommer under året att verka för ett stärkt samarbete med trafikkontoret och Stockholm Vatten och Avfall AB i syfte att förbättra och effektivisera skräphanteringen så att den offentliga miljön upplevs ren och snygg oavsett förvaltningsgränser.

Nämndmål:

2.4.1 Invånarna har förutsättningar att välja en miljövänlig livsstil

Förväntat resultat

Miljögifter i nämndens verksamheter, där barn och unga vistas är kartlagda. Andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna har ökat. Skräphanteringen i parkerna är miljösamt. Barnen har kunskap om ekologisk hållbarhet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare som upplever att deras barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för hållbar utveckling	83 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ansöka om klimatinvesteringsmedel för inköp av källsorteringskärl	2018-01-01	2018-12-31
Nämndens verksamheter arbetar för att minimera sitt matsvinn samt där det uppkommer förpackningar möjliggöra för sortering.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5 Stockholms miljö är giffri

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %	Fastställs 2018	År
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system.		80%	År
Kommentar Förvaltningen har löpande entreprenader där kravet kring byggsvarubedömningar inte fanns vid tidpunkten för tecknandet av avtalet. Förvaltningen har löpande entreprenader där kravet kring byggsvarubedömningar inte fanns vid tidpunkten för tecknandet av			

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
avtalet. Byggarubedömningen är framtagna och anpassad för husbyggnadsentreprenader. När det gäller markentreprenader är Byggarubedömningen ännu inte tillräckligt utvecklad för att kunna tillämpas där.			
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	60%	45%	År

Nämndmål:

2.5.1 Nämndens verksamheter är giffria

Förväntat resultat

Miljögifter i nämndens verksamheter där barn och unga vistas ska minska. Miljöfarliga material är ersatta med miljösarta alternativ.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Chefer och miljöombud inom förskolan och den öppna fritidsverksamheten deltar i kemikaliecentrums utbildningar	2018-01-01	2018-12-31
Medarbetare inom förskolan som inte genomgått kemikaliecentrums webbutbildning deltar under året	2018-01-01	2018-12-31
Medarbetare på parkmiljöavdelningen skaffar sig fördjupad kunskap ur ett miljöperspektiv om material som används på våra lekplatser.	2018-01-01	2018-09-30

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att minska de hälsorelaterade riskfaktorerna i verksamheternas inomhusmiljö. Ett fokusområde under kommande år är ventilation och buller i nämndens förskolelokaler.

Nämndmål:

2.6.1 Nämndens verksamhetslokaler har en god inomhusmiljö.

Förväntat resultat

Förbättrad inomhusmiljö i nämndens verksamhetslokaler.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden genomför åtgärder utifrån miljöförvaltningens tillsynsrapporter inom tillsynsprojekt buller i förskolan.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål genom en ekonomi i balans och effektiva verksamheter där resurser används väl med fokus på effekter för våra invånare. Nämnden arbetar för att fler personer ska klara sin egen försörjning och leva ett självständigt liv, med särskilt fokus på arbetslösa ungdomar och nyanlända.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att samverka med högskolor och universitet i regionen inom områdena förskola, socialtjänst, äldreomsorg och administration i syfte att stärka kopplingen mellan verksamhet, praktik, utbildning och forskning. I första hand riktar sig detta mål till utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden och nämnden formulerar därför inga nämndmål.

Förvaltningen fortsätter sitt samarbete med socialhögskolan och arbetar kontinuerligt med att ta emot elever och studenter för praktik. Förvaltningen tar även emot studenter från förskoleprogrammet vilket kan bidra till att öka förvaltningens attraktivitet i samband med framtida rekryteringar. Förvaltningen samarbetar med Stockholms universitet i syfte att utbilda handledare i förskolan. Fler handledare ökar förutsättningarna att ta emot studenter i samband med deras verksamhetsförlagda utbildning.

Under 2018 fortsätter nämndens budget- och skuldrådgivning att samarbeta med Mälardalens högskola i en studie av den kommunala budget- och skuldrådgivningen utifrån ett genusperspektiv. Arbetet knyter an till det jämställdhetspolitiska delmålet om ekonomisk jämställdhet, kvinnor och män skall ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	65	Tas fram av nämnden	Tertial

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

Nämnden bidrar till en företagsvänlig stad genom ett gott samarbete med lokala företagsorganisationer och sammanslutningar, exempelvis City i samverkan. Nämnden har också en fortlöpande dialog med de företag som bedriver verksamhet som på olika sätt rör stadsdelsområdets invånare och medarbetare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stockholm Business Region AB ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna kartlägga möjligheterna för ökad tillväxt inom respektive stadsdels geografiska område genom en lokal näringslivsanalys	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

3.2.1 Nämnden har ett gott samarbete med lokala företagsorganisationer

Beskrivning

Målgrupp: Företag med placering inom Norrmalms stadsdelsområde.

Förväntat resultat

Nämnden har ett gott samarbete med lokala företagsorganisationer.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att invånarna i Norrmalms stadsdelsområde är självförsörjande.

Norrmalms stadsdelsnämnd har tillsammans med Kungsholmen och Östermalms stadsdelsnämnder en gemensam enhet för ekonomiskt bistånd. Målet med insatserna är att den enskilde klarar sin egen försörjning och lever ett självständigt liv. En utmaning under 2018 är arbetet med nyanlända stockholmare för att förebygga behov av ekonomiskt bistånd. Ett prioriterat område är arbetet med nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden.

Barns behov beaktas när vuxna söker ekonomiskt bistånd för att säkerställa så jämlika uppväxtvillkor som möjligt. Innan beslut fattas överväger förvaltningen och dokumenterar konsekvenserna för varje enskilt barn. I enlighet med stadens budget uppmärksammas särskilt ensamstående föräldrars behov av insatser.

Personer som ansöker om ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet remitteras till Jobbtorget och Jobbtorg resurs. För personer som saknar försörjning samarbetar förvaltningen med bland annat Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Stockholms läns landsting för att hitta alternativa försörjningsvägar. Nämnden ingår sedan 2016 i samordningsförbundet Stockholms stad, FINSAM med ovannämnda parter. Parterna föreslår att under verksamhetsåret starta ett multikompetent handläggarteam som ska träffas regelbundet på Jobbtorg City. Målgruppen för insatsen är arbetssökande personer med komplex problematik som uppstår försörjningsstöd och har eventuellt outrett hälsotillstånd eller har bistånd på grund av arbetshinder.

Budget- och skuldrådgivarna erbjuder rådgivning i syfte att förhindra överskuldssättning. Tillgängligheten är hög och öppen rådgivning erbjuds varje vecka vilket medför att den som är i behov av rådgivning snabbt får kontakt utan väntetid. Barnfamiljer erbjuds rådgivning inom en vecka.

Forskning visar att ungdomar vars föräldrar har ekonomiskt bistånd själva riskerar att bli beroende av ekonomiskt bistånd. Nämnden prioriterar därför den gruppen av ungdomar vid tillsättning av feriearbeten för ungdomar.

Nämnden kommer att samarbeta med Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd för att tillhandahålla platser för feriearbetande ungdomar. Det bidrar till att uppnå ett Stockholm för alla.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,5 %	1,6%	Tertial
 Andel unga som varken arbetar eller studerar		Fastställs 2018	År
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,16 %	1,1%	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	7 st	1 000 st	Tertial
 Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av	15 st	500 st	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar			
Antal tillhandahållna platser för feriejobb	200 st	9 000 st	Tertial
Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	40 st	1 000 st	Tertial
Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	132 st	9 000 st	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Arbetsmarknadsnämnden ska genom jobbtorgen för unga i Kista, Skärholmen och vid Globen, och i samarbete med stadsdelsnämnderna förstärka det uppsökande och stödjande arbetet för unga utan sysselsättning och med komplex problematik samt utveckla insatser för målgruppen.	2018-01-01	2018-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2018-01-01	2018-12-31
Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna öka utbytet mellan stadsdelarna kring sommarjobben för att öka sammanhållningen i staden och möjliggöra för fler att testa arbete i andra stadsdelar än där man bor.	2018-01-01	2018-12-31
Stadsdelsnämnderna ska arbeta aktivt med villkor för sysselsättningsfrämjande åtgärder vid upphandlingar.	2018-01-01	2018-12-31
Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden utveckla samverkan med det lokala näringslivet och civilsamhället för att skapa förutsättningar för jobb, integration och social hållbarhet med en särskild inriktning mot unga.	2018-01-01	2018-12-31
Stadsdelsnämnderna ska, exempelvis inom ramen för sina olika verksamhetsområden, öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

3.3.1 Invånarna klarar sin egen försörjning

Beskrivning

Målgrupp: Invånare som inte klarar sin egen försörjning. Prioriterade målgrupper är barnfamiljer och nyanlända.

Förväntat resultat

Invånarna lever ett självständigt liv och klarar sin egen försörjning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Nämnden samverkar med arbetsmarknadsnämnden bland annat inom ramen för arbetsmarknadsinsatser som samordnas av Jobbtorg Stockholm, Stockholmsjobb och individuellt anpassade arbetsmarknadsinsatser. Samverkan med utbildningsnämnden sker inom ramen för det förebyggande arbetet som inbegriper socialtjänst, förskola, fritid och polis, se vidare under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 1.1 och 3.3. I första hand riktar sig detta mål till utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden och nämnden

formulerar därför inga egna nämndmål.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att resurser används väl med fokus på resultat och effekter för våra invånare.

En grund för en långsiktigt hållbar ekonomi är att nämndens verksamheter bedrivs inom givna ekonomiska ramar. Medarbetare och chefer har en god förståelse för de ekonomiska förutsättningarna och kunskap om på vilket sätt de kan påverka verksamhetens kostnader.

Nämndens resurser ska användas med fokus på de resultat och effekter som verksamheten skapar för våra invånare. Genom en aktiv och medveten resultatstyrning kan nämnden identifiera framgångsrika arbetsmetoder och uppnå en hög kvalitet inom ramen för de resurser som finns att tillgå.

Alla nämndens verksamheter strävar efter att hålla sig inom ram, öka kvaliteten samt effektivisera där det finns behov. Varje medarbetare har ett ansvar för att vara en del i detta och bidra till att verksamheten utvecklas resurseffektivt och kvalitativt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

3.5.1 Nämndens resurser används väl med fokus på resultat för våra invånare

Förväntat resultat

Nämnden har en budget i balans.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	1		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen fortsätter att utveckla uppföljningen av nämndens verksamheter, med fokus på resultat och effekter för målgruppen.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål genom verksamheter som är fria från diskriminering och där mänskliga rättigheter respekteras.

Bemötande, service och resursfördelning utformas likvärdigt för alla. Barns rättigheter enligt FN:s barnkonvention säkerställs och ett tydligt genus- och hbtq-perspektiv finns i verksamheterna som riktar sig till barn och unga. Nämndens verksamheter präglas av ett gott

bemötande, är tillgängliga och invånarna är delaktiga och har möjlighet att påverka. Invånare med en funktionsnedsättning deltar på lika villkor i samhället.

Stadsdelsområdet är ett tryggt område där invånarna inte utsätts för våld i nära relationer. Nämndens strategi för brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbete samt stadens program för våld i nära relationer är vägledande i arbetet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål om en jämställd stad där alla har samma makt att forma samhället och sina egna liv. Var och en som har kontakt med nämndens verksamheter kan känna sig trygg i vetskapen om att bemötande och service, liksom resursfördelning, utformas på ett likvärdigt sätt för alla.

Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 ligger till grund för nämndens arbete med jämställdhetsintegrering. Förvaltningen utarbetar aktiviteter och indikatorer som är i linje med programmets syfte.

Förvaltningen inför ett jämställdhetsperspektiv i verksamheterna. Enheterna har samlat in statistik gällande olika insatser. Ett första steg till analys har gjorts. Det fortsatta arbetet behöver omfatta att på ett strukturerat sätt ta tillvara den analys som gjorts och återföra resultatet till verksamheterna. Ett konkret exempel är att utifrån analysen utforma åtgärder som bidrar till att utveckla verksamheten och öka jämställdheten.

Förvaltningen fortsätter samarbetet med forskningssamhället. Forskningsrapport kring budget- och skuldrådgivningen kommer i slutet av 2018 och där har förvaltningen bidragit som deltagare i fokusgrupp.

Det finns belägg för att parkytornas storlek och mångfunktionalitet har betydelse för ett jämställt nyttjande. Forskning visar bland annat att flickor blir mer stillastående än pojkar när friytetillgången är liten. Förvaltningen ska därför bevaka att parktillgången blir tillräckligt stor och att mångfunktionella ytor planeras vid upprustning av befintliga parker och vid utvecklingen av nya parker. Efter samtliga dialoger som avdelningen genomförs en analys av inkomna synpunkter utifrån könsfördelning. Under 2018 kommer förvaltningen att genomföra en analys av 2019 års investeringsbudget för parker och grönområden utifrån en jämställdhetsperspektiv. Förvaltningen kommer även att genomföra en utvärdering av en nyligen upprustad park utifrån en jämställdhetsanalys.

Kvinnors organisering

Stadsdelsnämnden ska i samverkan med civilsamhället bidra till att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet. En prioriterad målgrupp är nyanlända flickor och kvinnor. Senaste rapporten från Stockholms stads hållbarhetskommision visar att flickor, barn från fattiga familjer och barn med utländsk bakgrund deltar mer sällan i organiserade fritidsverksamheter. Bland flickor på gymnasiet är få från den svagaste socialgruppen, bara fyra procent, med i offentligt finansierade fritidsaktiviteter. Förvaltningen samverkar med civilsamhället för att bredda utbudet av fritidsverksamheter och tillgängliggöra aktiviteter för flickor och kvinnor.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	100 %	100 %	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna stödja kvinnors organisering med målet att öka kvinnors makt och inflytande i det offentliga rummet.	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

4.1.1 Nämndens verksamheter är jämställdhetsintegrerade

Beskrivning

Målgrupp: Alla invånare inom Norrmalms stadsdelsområde.

Förväntat resultat

Bemötande, service och resursfördelning utformas på ett likvärdigt sätt för alla invånare.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel enheter som har påbörjat arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i sina uppföljningar och analyser.	100 %		Ar

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Nämnden bidrar till måluppfyllelsen genom att aktivt arbeta med arbetsmiljöfrågor, kompetensförsörjning, ledarskap, trygga anställningsvillkor och sjukfrånvaro.

Arbetsmiljö

Arbetet fortsätter med att realisera och konkretisera personalpolicyn i de delar som är angelägna för arbetsplatserna. Personalpolicyn är på så sätt ett konkret stöd som bidrar till ett öppet och respektfullt klimat, samt en god och hälsosam arbetsmiljö. En annan viktig del för förvaltningen är att fortsätta prioritera det systematiska arbetsmiljöarbetet samt öka kunskapen om organisatorisk och social arbetsmiljö. Cheferna kommer under året att erbjudas arbetsmiljöutbildning. Stöd kommer även erbjudas i form av HR-konsult med kompetens inom området, samt system och material inom arbetsmiljöarbetet. Samtliga medarbetare behöver göras delaktiga i arbetet med att skapa en god arbetsmiljö. Resultatet av medarbetarenkäten ger en god möjlighet till dialog om vad som kan förbättras i arbetsmiljön och utgör även ett underlag i kvalitetsutvecklingsarbetet.

Genom att arbeta med aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagstiftningen säkerställer cheferna att alla medarbetare har lika möjligheter och rättigheter på jobbet. Rutinen för att förebygga och hantera kränkande särbehandling kommer att ses över och aktualiseras under året.

Kompetensförsörjning, ledarskap och trygga anställningsvillkor

En fortsatt utmaning är rekryteringsbehovet av sjuksköterskor, forskollärare, socionomer och

utbildade barnskötare. Förvaltningen har en långsiktig kompetensförsörjningsplan, bilaga 9, där fokus under kommande år kommer att vara på att introducera, behålla och utveckla medarbetare. För att öka chefernas kunskap om stadens kompetensbaserade rekryteringsprocess kommer workshop erbjudas under året.

Arbetet med att förbättra arbetsituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare kommer att fortsätta. Som komplement till den lokala handlingsplanen kommer nyanställda kunna erbjudas de introduktionsutbildningar som socialnämnden och äldrenämnden genomför. Ett aktuellt område under året är hur ledningsorganisationer kan organiseras för att främja ett närvarande ledarskap. Arbete kommer även påbörjas för att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetsituationen för förskollärare och barnskötare.

I planering av bemanning är det prioriterat att cheferna minimerar användandet av allmän visstidsanställning och andra former av otrygga anställningsvillkor, arbetar för rimliga scheman och erbjuder heltidsanställning till ofrivilligt deltidsanställda.

I syfte att skapa bättre arbetsvillkor för förskollärare och barnskötare tas en handlingsplan fram under året. Införandet av skolplattform kommer att underlätta förskolan administration. Ett närvarande ledarskap möjliggörs genom en tydlig delegation från förskolechef till biträdande förskolechef.

Sjukfrånvaro och hälsofrämjande arbete

Sjukfrånvaron är en fortsatt utmaning där det inte finns enkla förklaringar eller lösningar. Det aktiva och systematiska arbetet för att sänka sjukskrivningstalen, som pågår vid förvaltningen, kommer att vidareutvecklas i samverkan mellan HR och ansvariga chefer. Det hälsofrämjande arbetet fortsätter i enlighet med förvaltningens friskvårdspolicy och en aktuell friskvårdsplan med aktiviteter för 2018. Syftet är att skapa en attraktiv arbetsplats där medarbetare har god hälsa och där medarbetarskapet är utvecklingsinriktat och delaktigt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	81	81	År
 Index Bra arbetsgivare	78	84	År
 Sjukfrånvaro	6 %	tas fram av nämnden	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,2 %	tas fram av nämnden	Tertial

Index Bra arbetsgivare består av tre delindex, jämställdhet, attraktiv arbetsgivare och rekommendera arbetsplats. Periodens utfall för 2017 var 76 och därav görs bedömningen att nämndens årsmål 2017 kvarstår under 2018.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna stödja stadsdelsnämnderna i hur äldreomsorgen kan organisera sin ledningsorganisation för att främja det närvarande ledarskapet	2018-01-01	2018-12-31
 Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna genomföra och utvärdera en pilot med schemalagd reflektionstid i hemtjänsten	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

4.2.1 Medarbetare och chefer är engagerade, trivs och utvecklas.

Beskrivning

I förvaltningens långsiktiga kompetensförsörjningsplan framgår att fokus 2018 kommer att vara på att introducera behålla och utveckla medarbetare. För att alla medarbetare ska uppleva att de får en välkomnande, genomtänkt och förberedd introduktion kommer både förvaltningsövergripande material ses över och introduktionsplaner tas fram vid varje enhet.

Förvaltningen arbetar för att en tydlig lönepolitik och en önskvärd lönestruktur där osakliga löneskillnader inte förekommer. Ett försök med att utöka dialogmodellen inom Kommunals område pågår. Under 2018 kommer fler verksamheter jämfört med 2017 att omfattas.

Målgrupp: Samtliga medarbetare.

Förväntat resultat

Arbetsmiljön är god och hälsosam och personalrörligheten minskar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andelen allmänna visstidsanställningar av antalet månadsavlönade medarbetare	3 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ansvarig chef undersöker deltidsanställdas intresse att utöka anställningen till heltid.	2018-01-01	2018-12-31
Cheferna erbjuds arbetsmiljöutbildning.	2018-01-01	2018-04-30
Cheferna erbjuds workshop i kompetensbaserad rekrytering.	2018-01-01	2018-12-31
Enheterna använder resultaten från medarbetarenkäten för att förbättra arbetsmiljön.	2018-01-01	2018-12-31
Fördjupa och konkretisera personalpolicyn i delar som är angelägna för enheten.	2018-01-01	2018-12-31
Förvaltningens övergripande stöd för introduktion av nya medarbetare uppdateras och lokala introduktionsplaner tas fram vid alla enheter.	2018-01-01	2018-12-31
Förändrad modell för sjukfrånvarouppföljning tas fram och implementeras under året.	2018-01-01	2018-12-31
Handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare tas fram i samverkan med Utbildningsförvaltningen.	2018-01-01	2018-12-31
Rutinen för att förebygga och hantera kränkande särbehandling och trakasserier uppdateras och implementeras.	2018-01-01	2018-12-31
Utvärdera vilken effekt enheternas hälsocoacher har på det hälsofrämjande arbetet.	2018-01-01	2018-08-31
Utökad pilotprojekt kring dialogmodellen, för fler verksamheter inom kommunals område, i samband med löneöversynen 2018.	2018-01-01	2018-08-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta främjande för allas mänskliga rättigheter och förebyggande mot diskriminering.

Mänskliga rättigheter

Mänskliga rättigheter handlar enligt FN:s allmänna förklaring om alla människors lika värde samt individens rättigheter till bland annat utbildning, bostad, arbete, yttrandefrihet, frihet från våld, information och politiskt deltagande. Att tillgodose flera av de grundläggande rättigheterna är kärnan i nämndens arbete och ansvarsområde.

All myndighetsutövning är rättssäker och tillvaratar den enskildes resurser. Insatser ges enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Den enskilde får insatser av god kvalitet och erbjuds delaktighet som stärker förmågan att leva ett självständigt liv. Den nya förvaltningslagen som träder i kraft den 1 juli 2018 påverkar nämndens verksamheter genom högre krav på tillgänglighet och kommunikation under utredningsförfarandet.

Nämnden kommer under verksamhetsåret att arbeta för att främja och skydda allas mänskliga rättigheter. Rättighetsperspektivet har en fortsatt given plats och integreras i verksamhetsplanering på alla nivåer. Samtliga verksamheter har formulerat uppföljningsbara mål utifrån sin målgrupp och verksamhet.

Stockholms stad är förvaltningsområde för finska språket. Innerstadens stadsdelsnämnder samarbetar kring användningen av det statsbidrag som erhålls för att implementera minoritetslagstiftningen och tillgodose minoritetsgruppens rättigheter.

Arbetet mot diskriminering

Välfärdstjänster, service och resursfördelning är likvärdiga för alla invånare, oavsett kön, etnicitet, ålder, könöverskridande identitet eller uttryck, funktionsnedsättning, sexuell läggning, religion eller annan trosuppfattning. Nämndens förebyggande arbete mot diskriminering berör dels ett internt arbete där målgruppen är medarbetarna, och ett externt arbete mot invånarna. Nämndens interna arbete mot diskriminering som berör medarbetarna beskrivs närmare under inriktningsmål 4.2 Stockholm är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor.

Nämnden synliggör och motverkar de normer som verkar inskränkande och exkluderande med särskilt fokus på familjer, unga och äldre hbtq-personer. Förvaltningen fortsätter med kompetenshöjande insatser för att arbeta förebyggande mot diskriminering.

Förändringen av rättspraxis när det gäller personlig assistans enligt LSS medför att fler personer som tidigare fått personlig assistans genom försäkringskassan får avslag då de deras grundläggande behov inte uppgår till 20 timmar personlig assistans per vecka. Ärendena överförs då till kommunen vilket medför en ökad kostnad för personlig assistans enligt LSS och andra insatser som kan ges istället för personlig assistans. Kostnadsutvecklingen för detta kommer att följas upp.

Förstärkt föräldraskapsprogram

Inom förvaltningens föräldrasatsning kommer nyanlända föräldrar att erbjudas information om föräldraskap i Sverige. I detta ingår kunskap om barn och ungas rättigheter. Förvaltningen utreder en lättillgänglig öppen förskola för att fånga upp framförallt nyanlända kvinnor och deras barn. Ambitionen är att kombinera undervisning i svenska med information om barn och ungas rättigheter samt förskoleverksamheten.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	100 %	Öka	År
 Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	100 %	Öka	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med civilsamhället och genom befintliga mötesplatser verka för att nå och stärka kunskaperna hos fler föräldrar om barn och ungas rättigheter. Kommunstyrelsen ska vara behjälplig i arbetet	2018-01-01	2018-12-31

Nämndmål:

4.3.1 Invånarna får sina rättigheter tillgodosedda på ett likvärdigt sätt

Beskrivning

Målgrupp: Invånare på Norrmalm oavsett ålder som är i behov av stöd, service, vård eller omsorg från nämndens verksamheter.

Förväntat resultat

All myndighetsutövning är rättssäker och tillvaratar den enskildes resurser. Medarbetare har kunskap om mänskliga rättigheter och tar ansvar för att uppfylla invånarnas rättigheter inom respektive verksamhet. Invånare och medarbetare upplever att nämndens verksamheter är fria från diskriminering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel ej verkställda vräkningshot.	100 %		År
 Andel äldre som upplever att de får den information de behöver i kontakt med myndighetsutövningen.	88 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att säkerställa barns rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. I nämndens verksamheter möts barn och unga med ett antirasistiskt förhållningssätt samt med ett tydligt genus- och HBTQ-perspektiv i det dagliga

arbetet. I förskolan lär sig barnen mer om sina rättigheter genom att använda barnlitteratur som reflektionsunderlag. Vid förändringar i verksamheter för barn och unga genomförs konsekvensanalyser.

Nämndens ungdomsråd erbjuds möjlighet till delaktighet i frågor som rör dem och har en regelbunden dialog med kontaktpolitiker. Genom att erbjuda ungdomsrådet delaktighet i nämndens frågor stärks ungdomars intresse och engagemang för samhällsfrågor. Ungdomarna får kunskap om och verktyg för hur de kan påverka och driva frågor som ligger i deras intresse.

Barn och ungas rätt till delaktighet och inflytande samt rätt till relevant information, enligt barnkonventionen, framgår tydligt i socialtjänstlagen. Här omfattas även barn till papperslösa. Barnets bästa är avgörande vid beslut och åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet själv och ha inflytande utifrån ålder och mognad. Barns delaktighet i utredningsarbetet är ett viktigt utvecklingsområde som fortsatt prioriteras. Barn och ungas synpunkter, önskemål och upplevelse av mötet med socialtjänsten inhämtas regelbundet genom en anonym enkät som lämnas i *Barnens brevlåda* på förvaltningen.

Ansvar för barn och unga som riskerar att fara illa har skärpts de senaste åren och de nya bestämmelserna ställer högre krav på socialtjänsten. I takt med att antalet nyanlända familjer med barn ökar likväl som ensamkommande barn ställs nya krav på nämndens verksamheter under flera år framöver.

Nämnden arbetar aktivt för ett tydligt barn- och jämställdhetsperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser samt att arbeta för ändamålsenliga förskolegårdar. Ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv är det också viktigt att tillgången till park och lek och idrottsmiljöer är god. Förvaltningen deltar i den stadsövergripande arbetsgruppen Staden i ögonhöjd som har uppdraget att ta fram en rutin för hur barn och ungas behov ska säkerställas i stadsutvecklingen. Gruppen har tagit fram en checklista som ska användas vid framtagande av tjänsteutlåtanden samt en metod för integrerad barnkonsekvensanalys som ska användas i stadsbyggnadsprocessen.

Nämndmål:

4.4.1 Barn och ungas inflytande stärks

Beskrivning

Målgrupp: Barn och unga i åldern 0 - 18 år.

Förväntat resultat

Den kommunala servicen, såväl som det offentliga rummet, är utformad efter barns och ungas behov, rättigheter och intressen. Barn och unga har tydliga kanaler för att påverka och vet vart de ska vända sig. Barnchecklistor och barnkonsekvensanalyser används i syfte att barn och ungas rättigheter tillgodoses.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel barn som känner sig lyssnade på av sin socialsekreterare	100 %		År
Andel ej verkställda vråkningsshot för familjer med barn.	100 %		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Nämndens verksamheter för barn och unga upplevs som en trygg plats där det är tillåtet att visa alla känslor. Medarbetare har kunskap om signaler ett barn som lever i en familj där våld förekommer kan uppvisa. Medarbetare i förskolan och den öppna fritidsverksamheten har kunskap om kontaktvägar och skyldigheter vid misstanke om att barn får illa. Barn och unga är utsatta för våld även genom att se och höra våldshandlingar. Forskningen visar att ett barn som bevittnar våld uppvisar samma symtom som det barn som själv får ta emot våldshandlingen.

Förvaltningen vidareutvecklar stödet till våldsutövare. Det fortsatta arbetet omfattar även ett kunskapslyft gällande hedersrelaterat våld bland handläggarna. Samverkan med landsting och polis behöver förstärkas. Kungsholmens, Norrmalms, Östermalms och Södermalms stadsdelsnämnder har påbörjat ett samarbete för att tillsammans starta upp ett relationsvåldcentrum i innerstaden. Syftet är att säkerställa ett likställt och samordnat stöd samt skydd av hög kvalitet för våldsutsatta. Även våldsutövare ska omfattas i syfte att erbjuda ett likställt stöd som bygger på evidensbaserade metoder.

En god skolgång utgör en av de viktigaste skyddsfaktorerna för barn. Rätten till obruten skolgång och förskola säkerställs för alla barn i skyddat boende.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel medarbetare som gått utbildning kring att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, konsekvenser av det och hur man kan prata om detta	30 %	Tas fram av nämnden	År
 Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	50 %	Tas fram av nämnden	År
 Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	55 st	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

4.5.1 Personer i relationer där våld förekommer får det stöd de behöver

Beskrivning

Målgrupp: Invånare på Norrmalm som utsätts för våld och våldsutövare oavsett ålder. En prioriterad målgrupp är barn och unga som utsätts för våld.

Förväntat resultat

Personer utsatta för våld i nära relationer erbjuds ett individuellt utformat stöd i syfte att förändra sin situation. De som utövar våld får stöd att bryta sitt beteende. Barn och unga som finns i nära relationer där våld förekommer uppmärksammas och får stöd. Medarbetare har kunskap för att upptäcka våld eller hot om våld i nära relationer och kan ge stöd åt den enskilde.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen har rutiner för att motivera personer som utövar våld i nära relation till att ta emot stöd för att upphöra med våldet.	2018-01-01	2018-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Riktad information om stöd och hjälp vid våldsutsatthet till unga stockholmare sprids via de arenor och verksamheter som de deltar i och besöker.	2018-01-01	2018-12-31
Stadsdelsnämnden samarbetar med nämnderna på Kungsholmen, Östermalm och Södermalm för att tillsammans starta upp ett relationsvårdscentrum i innerstaden.	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att stadsdelsområdet är tillgängligt för alla samt genom att tillförsäkra personer med funktionsnedsättning integritet, självbestämmande och delaktighet samt god omsorg, stöd och service.

Det stadsövergripande digitaliseringsprojektet DigIT pågår fram till 31 augusti 2018. Under året får medarbetare gå en webbaserad utbildning för att höja kompetensen inom det digitala området. Målet är att medarbetare får kompetenshöjning och kan hjälpa invånarna till att använda digital teknik.

En hållbar boendesituation är en av de viktigaste faktorerna för att kunna leva ett självständigt liv. Förvaltningen bevakar all nybyggnation i syfte att möjliggöra trygga och tillgängliga boenden, så att fler personer med funktionsnedsättning upplever att de har en fungerande bostad. Se vidare under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet 1.4.

Tillgänglighet är viktigt för parkbesökarna och beaktas i varje parkupprustning. Förvaltningen arbetar systematiskt och utifrån budget med att genomföra tillgänglighetsåtgärder i parkerna. Under året kommer tillgänglighetshöjande åtgärder att genomföras i samband med upprustningen av Enkehusparken och den övre delen av Observatorielunden.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	88 %	År
 Andel nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	94 %	90 %	År
 Andel nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	96 %	88 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	95 %	89 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	tas fram av nämnden	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	77 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	77 %	tas fram av nämnden	År
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	97 %	91 %	År

Nämndmål:

4.6.1 Nämndens verksamheter är tillgängliga

Beskrivning

Målgrupp: Alla invånare inom Norrmalms stadsdelsområde.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter är tillgängliga och jämlika. Alla kan ta del av nämndens verksamheter och den offentliga miljön oavsett fysiska och sociala förutsättningar. Tillgänglighetsaspekterna bevakas i alla upphandlingar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Den pedagogiska miljön på förskolorna anpassas utifrån de behov barn med funktionsnedsättning har	2018-01-01	2018-12-31
Fritids-och kulturaktiviteter som anordnas ska vara tillgängliga för barn och ungdomar med funktionsnedsättning	2018-01-01	2018-12-31
Medarbetare inom förskolan får adekvat handledning kring barn med funktionsnedsättningar	2018-01-01	2018-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

I enlighet med kommunfullmäktiges intentioner och satsningen på ungas organisering ska ungdomars delaktighet öka. Ungdomsrådet har möjlighet att uttrycka sin åsikt i frågor som rör dem. Ungdomsrådet behöver fler aktiva ungdomar som vill vara med och påverka och rekryteringen av fler medlemmar pågår. Förvaltningen fortsätter arbeta med delaktigheten för nämndens pensionärsråd och råd för funktionshinderfrågor. Förvaltningen inhämtar pensionärsrådets och rådet för funktionshinderns synpunkter i ett tidigt skede av processen. Nämndens sammanträden har varje månad en öppen del där invånarna är välkomna att mingla och ställa frågor till sina lokala politiker.

Invånare har möjligheter att påverka i parkinvesteringar och stadsmiljöfrågor.

Medborgardialogen sker bland annat genom parkvandringar, parksamråd på plats inför parkupprustningar, enkäter på webb och på plats i parker samt trygghetsvandringar med olika målgrupper samt genom medborgarförslag. Möjlighet till stadsodling kan också bidra till invånarnas delaktighet och möjlighet att påverka sitt närområde. Utöver de platser som redan finns idag kommer även invånarna att erbjudas möjlighet till tillfällig stadsodling på Norrbackatäppan, som är under upprustning. Nämnden genomför trygghetsvandringar varje år tillsammans med kommunpolisen för att i dialog med invånarna lyfta platser som känns otrygga.

Lokala utvecklingsprogrammet

Under 2016 fick alla stadsdelsnämnder i uppdrag att ta fram lokala utvecklingsprogram, för att bidra till stadens långsiktiga demokratiarbete och för att nå målet om en jämlik och hållbar stad. Nämndens lokala utvecklingsprogram har under programperioden fokus på barn och unga med psykisk ohälsa samt förebyggande arbete mot diskriminering, två tematiska områden med beröringspunkter för stora delar av nämndens verksamheter. Mål, åtgärder och aktiviteter är inarbetade i nämndens och berörda enheters verksamhetsplaner och en samlad

uppföljning och analys görs under året.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor		Fastställs 2018	År
 Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö		Fastställs 2018	År

Nämndmål:

4.7.1 Invånarna är delaktiga och har möjlighet att påverka

Beskrivning

Målgrupp: Alla invånare inom Norrmalms stadsdelsområde.

Förväntat resultat

Norrmalm har en levande när demokrati där boende och verksamma upplever att det är lätt att påverka såväl den kommunala servicen som förändring och utveckling. Barn, unga och deras vårdnadshavare är utifrån sina möjligheter och intressen delaktiga och har möjlighet att påverka nämndens verksamhet. Invånare som är i kontakt med nämndens verksamheter får ett gott bemötande och en god service.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Erbjuda möjlighet till tillfällig stadsodling på Norrbackatäppan under sommaren 2018	2018-01-01	2018-12-31
Kontaktpolitiker och ungdomsrådet ska ha minst två möten per år	2018-01-01	2018-12-31
Norrmalmsborna bjuds in till medborgardialog på Odenplan under våren.	2018-01-01	2018-05-31
Nämnden bjuder tillsammans med pensionärsrådet in till workshop i syfte att ta tillvara äldre personers kompetens och erfarenhet.	2018-01-01	2018-07-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Nämnden bidrar till en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar stad genom inköp och upphandling. Merparten av nämndens inköp sker genom centralt upphandlade ramavtal där staden ställer relevanta och hållbara krav. Avtalstrohet är en förutsättning för att nämnden kan säkerställa att målsättningarna uppfylls och elektronisk handel används där så är möjligt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel elektroniska inköp	70 %	Tas fram av nämnden	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	85 %	85%	År

Nämndmål:

4.8.1 Upphandlingar och inköp utvecklar staden i en hållbar riktning

Förväntat resultat

Nämnden är trogen de avtal som finns och ställer relevanta sociala och miljömässiga krav i de egna upphandlingar som görs.

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Driftbudget per verksamhetsområde

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2018 kostnader	Budget 2018 intäkter	Budget 2018 netto	Prognos oktober 2017 (netto)	Bokslut 2016 (netto)
Nämnd- och förvaltningsadministration	33,3	0,4	32,9	29,6	29,5
Förskola	284,1	25,5	258,6	250,4	255,8
Barn, kultur och fritid	17,5	0,8	16,7	11,7	10,3
Äldreomsorg	581,2	92,8	488,4	486,9	486,6
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	191	8	183	203,3	185,2
Individ- och familjeomsorg	92,8	18,9	73,9	67,3	65
<i>varav barn och ungdom</i>	<i>37,1</i>	<i>1</i>	<i>36,1</i>	<i>29,9</i>	<i>30,9</i>
<i>varav vuxna</i>	<i>15,9</i>	<i>1,9</i>	<i>14</i>	<i>13</i>	<i>12,1</i>
<i>varav socialpsykiatri</i>	<i>39,8</i>	<i>16</i>	<i>23,8</i>	<i>24,4</i>	<i>22</i>
Stadsmiljö	42,8	25,3	17,5	15,2	17,3
Avskrivningar	8	0	8	7,6	10,3
Internräntor	0,4	0	0,4	0,4	1
Ekonomiskt bistånd	19,3	0,6	18,7	18,2	18,3
<i>varav handläggning</i>	<i>6,2</i>	<i>0</i>	<i>6,2</i>	<i>6,2</i>	<i>6,2</i>
Arbetsmarknadsåtgärder	3,9	0,5	3,4	3,9	4,6
Totalt	1 274,30	172,80	1 101,50	1 094,50	1 083,90

Jämfört med den ram som fördelades ut i kommunfullmäktiges budget 2017 ökar nämndens driftbudget med cirka två procent. Förvaltningen arbetar med effektiviseringar parallellt med uppstart av nya verksamheter i Hagastaden. I budget 2018 avseende kostnader och intäkter ingår omslutningsförändringar om sammantaget 137 mnkr.

Nämnd- och förvaltningsadministration

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2018 (netto)	Budget 2017 (netto)	Differens
Nämnd- och förvaltningsadministration	32,9	32,9	0

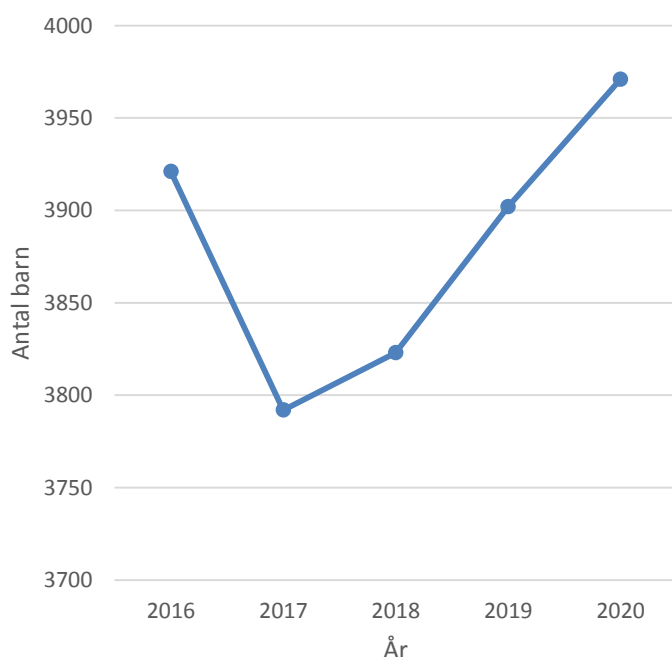
Budgeten för nämnd- och förvaltningsadministration uppgår till 32,9 mnkr. Administrationen finansieras genom ett avdrag från respektive verksamhetsområde. Andelen av budget som går till nämnd- och förvaltningsadministration är 3 procent.

Förskola

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2018 (netto)	Budget 2017 (netto)	Differens
Förskola	258,2	260,3	-2,1
-varav barn i behov av särskilt stöd	14,4	14,8	-0,4
Öppen förskola	0,4	0,4	0
Summa	258,6	260,7	-2,1

Förskoleverksamheten får en schablon per inskrivet barn. Schablonen har höjts med 3 procent. Förskolepengen utgör 80 procent av schablonen och är den del som går ut till förskolorna. Det socioekonomiska tilläggsanslaget, som främst används till barn i behov av särskilt stöd, har minskats med 0,8 mnkr.

Nämnden har en preliminär budget för förskoleverksamheten som bygger på antalet barn som var inskrivna i mars 2017. Under 2018 förväntas barnantalet ligga kvar på samma nivå. Slutlig budgetram kommer att tilldelas nämnden efter faktiskt barnantal under året. Det sker månadsavläsningar under året och den slutliga justeringen sker i december.

Antal barn i förskoleålder (1-5 år)

I samband med tertialrapport 2 fördelar kommunfullmäktige ut budgetmedel för att kompensera förskolor med särskilt hög hyra. Nämnden prognostiserar att detta bidrag under 2018 blir 8,5 mnkr.

Ersättningsnivåerna till de pedagogiska verksamheterna redovisas i bilaga 4.

Barn, kultur och fritid

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2018 (netto)	Budget 2017 (netto)	Differens
Barn, kultur och fritid	16,7	15,4	1,3

Anslaget för barn, kultur och fritid ökar med 1,3 mnkr jämfört med 2017.

Från barn, kultur och fritid omfördelas 4,0 mnkr till verksamhet för stöd och service till personer med funktionsnedsättning, 1,3 mnkr till ungdomsmottagningen inom individ- och familjeomsorgens barn och ungdom, 0,4 mnkr avseende öppen förskola till förskoleverksamhet, 0,4 mnkr avseende konsumentvägledning till administrativa avdelningen samt 0,4 mnkr avseende folköl och tobakstillsyn till stadsmiljö. I anslaget finns budgeterade medel för att:

- tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor samt lokalt demokrati- och utvecklingsarbete

Äldreomsorg

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2018 (netto)	Budget 2017 (netto)	Differens
Äldreomsorg	488,4	468	20,4

Äldreomsorgens budget ökar med 20,4 mnkr jämfört med 2017. Ökningen beror bland annat på volymökningar. Ökningen ska täcka ersättning för högre priser till utförarna. För själva biståndsbedömningen har nämnden en budgetram på 440,1 mnkr jämfört med 421,6 mnkr för 2017. Ökningen inkluderar kostnad för löneökningar. Medel har tillkommit för aktivitetscenter om cirka 2,4 mnkr. Ett aktivitetscenter startades hösten 2017 och förvaltningen planerar att öppna ytterligare aktivitetscenter under 2018.

Nya priser

Ersättningen för hemtjänst i ordinärt boende har höjts med 2,5 procent.

För vård- och omsorgboenden har ersättningen ökat med 2,7 procent. Lokalschablonen höjs med 1,7 procent.

Växelvårdsplatser, profilboenden, profildagverksamhet och servicehus ingår inte i valfrihetssystemet och för dessa boendeformer beslutas ersättningsnivåerna av stadsdelsnämnden. Ett nytt ersättningssystem för hemtjänstinsatser på servicehus börjar gälla från och med 2018. Nivåindelningen försvinner och ersätts av en fast ersättning om 359 kr per beställd timma. Nivån på grundersättningen, servicehusets bottenplatta, föreslås till 12 100 kr/månad. Bottenplattan finansierar kostnader för gemensamma funktioner inom servicehuset bland annat gemensamma lokaler, sjuksköterskor, sjukgymnast och träfflokals aktiviteter. Ersättningsnivåer för samtliga insatser inom äldreomsorgen redovisas i bilaga 4.

Budgeterade volymer

Budgeten för 2018 ger utrymme att köpa cirka 25 900 utförda hemtjänststimmar i ordinärt

boende per månad, vilket kan jämföras med snittet för utförda timmar under januari till oktober 2017 om cirka 25 800 timmar, vi prognostiserar därför att hemtjänstinsatserna 2018 kommer rymmas inom budget. För vård- och omsorgsboende inklusive HVB och korttidsboende budgeteras totalt cirka 152 400 vård dygn, vilket motsvarar cirka 418 personer per månad. Mellan januari och oktober 2017 har i snitt cirka 429 personer haft vård- och omsorgsboende. Förvaltningen fortsätter arbetet med åtgärder under 2018.

De nya ersättningarna för hemtjänst och vård- och omsorgsboenden beräknas, utifrån dagens volymer, ge ökade kostnader för dessa insatser med cirka 11,0 mnkr.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2018 (netto)	Budget 2017 (netto)	Differens
Vuxna	166,1	162,6	3,5
Barn	16,9	20,9	-4
Summa	183	183,5	-0,5

Budgetramen grundar sig främst på en schablonersättning per beslutad omsorgsnivå för varje individ på boenden, daglig verksamhet och korttidsvistelse. Budgeten har beräknats utifrån prestationsmätningen hösten 2017 och kommer justeras efter två avläsningstillfällen under 2018. Budgetramen har trots ett ökat fast anslag, minskat jämfört med 2017. För barn- och vuxenboende, daglig verksamhet och korttidsvistelse samt korttidstillsyn för skolungdom, är schablon och peng i omsorgsnivåerna höjda med 1,5 procent. Ersättningsnivåerna redovisas i bilaga 4.

Ramen innehåller även ett fast anslag för insatser främst enligt socialtjänstlagen. Det fasta anslaget har ökat med 2,2 mnkr jämfört med 2017.

Totalt har 4,0 mnkr tillförts från verksamhet för barn, kultur och fritid, vilket motsvarar den förväntade extra kostnaden nämnden har för placeringar utanför stadens avtal inom ramen för lagen om valfrihet (LOV). Förvaltningen deltar i stadsgemensamma insatser för att omförhandla dessa avtal.

Försäkringskassan avslår fler ärenden vilket medför ökade kostnader för kommunerna. Försäkringskassan utgår från domar från Högsta förvaltningsdomstolen gällande tolkning av grundläggande behov för personer med personlig assistans.

Särskilt kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsättning

Stockholms stad har ett särskilt kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning (KBF) som är bosatta inom staden. KBF ska utgöra ett komplement till de bostadsbidrag och bostadstillägg som beviljas hos försäkringskassan. För att skapa bra incitament för stadsdelsnämnderna till att bygga grupp- och servicebostäder kommer nämnderna att få möjlighet att söka ersättning från kommunfullmäktige för de faktiska kostnader de har för KBF. Tidigare fick stadsdelsnämnderna kompensation via det fasta anslaget.

Individ- och familjeomsorg (inklusive socialpsykiatri)

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2018 (netto)	Budget 2017 (netto)	Differens
Barn och ungdom	36,1	33,8	2,3
Vuxna	14	12,6	1,4
Socialpsykiatri	23,8	23,5	0,3
Summa	73,9	70,5	4
<i>varav Budget- och skuldrådgivning</i>	0,6	0,6	0

Individ- och familjeomsorgen får en förstärkt budget med drygt 4 mnkr till följd av bland annat en fortsatt central satsning i staden på barn och ungdom samt medel för drift av relationsvårdcentra.

I anslaget finns budgeterade medel för:

- Insatser för vuxna med missbruksproblematik
- Insatser för barn och unga
- Insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- Insatser för personer i hemlöshet
- Insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- Insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism.

Utöver anslaget har medel omfördelas från verksamhet för barn, kultur och fritid till Barn och ungdom, för att finansiera ungdomsmottagningen.

Ersättningsnivåer redovisas i bilaga 4.

Stadsmiljö- och parkmiljöverksamhet

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2018 (netto)	Budget 2017 (netto)	Differens
Stadsmiljö	17,5	15,7	1,8
<i>varav folköl- och tobakstillsyn</i>	0,4	0,2	0,2
Avskrivningar	8	7,6	0,4
Internräntor	0,4	0,9	-0,5
Summa	25,9	24,2	2,0

Parkmiljöavdelningen norra innerstaden är en gemensam organisation för Norrmalms, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder. Budget för parkmiljö ligger kvar på respektive nämnd och återfinns som omslutningsförändring i budgettabellen. Tabellen ovan avser endast Norrmalms stadsdelsnämnd. Driftbudgeten har ökat med 1,6 mnkr från 2017 då medel tillförts för att stärka och säkerställa drift och underhåll av stadens parker.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2018 (netto)	Budget 2017 (netto)	Differens
Ekonomiskt bistånd	18,7	20,4	-1,7
- varav handläggning	6,2	6	0,2
Arbetsmarknadsåtgärder	3,4	3,5	-0,1
Summa	22,1	23,9	-1,8

Det finns en gemensam försörjningsstödsenhet där Kungsholmens, Östermalms och Norrmalms stadsdelsnämnder ingår. Östermalms stadsdelsnämnd handlägger ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder.

Budgeten för ekonomiskt bistånd baseras på ett genomsnittligt medelbidrag på 9300 kr och cirka 112 hushåll per månad. Under januari till oktober 2017 fick i snitt 114 hushåll bidrag.

I budgeten för arbetsmarknadsåtgärder har nämnden tilldelats anslag för arbetsmarknadsåtgärder, visstidsanställningar och feriearbeten för ungdomar. Totalt anslag för feriearbeten är 1,7 mnkr och motsvarar arbete för cirka 132 ungdomar vilket är en liten ökning jämfört med 2017.

Investeringar

Parkinvesteringar

Stadsdelsnämnden har i budget 2018 tilldelats 16,4 mnkr för investeringar och reinvesteringar i parker och grönområden. Dessa medel fördelas på följande objekt:

	Budget 2018 (mnkr)	
<i>Centrala medel</i>		
Observatorielunden övre	3,0	Anläggningsarbeten parkupprustning etapp 2 och 3.
Enkehusparken	5,0	Anläggningsarbeten parkupprustning.
Nycklade medel		
Vasaparken	0,2	Utreda placering av ny plaskdamm.
Observatorielunden nedre	0,7	Anläggning av boulebana och komplettering med nya träd runt dammen.
Observatorielunden Övre	0,5	Delfinansiering av centralt investeringsprojekt.
Enkehusparken	4,0	Delfinansiering av centralt investeringsprojekt
Småparker	1,0	Tillgänglighetshöjande åtgärder, komplettering av utrustning.
Norrbackatäppan	2,0	Detaljprojektering av parkupprustning, trädvård och anläggning av tillfällig odling. Projektet delfinansieras med 0,5 mnkr 2018, med medel från exploateringskontoret.
Summa	16,4	

Maskiner och inventarier

Nämnden har tilldelats en budget för investeringar av maskiner och inventarier om 2,7 mnkr. En investering är, enligt stadens anvisningar, en anskaffning av en anläggningstillgång med ett värde över ett basbelopp och ett bestående värde i tre år eller mera. Driftbudgeten belastas sedan med kapitalkostnader under anläggningstillgångens beräknade livslängd.

Nämnden förväntar sig ökade investeringar av inventarier det kommande året. Ett skäl till detta är utbyggnad och öppnande av verksamhet i Hagastaden. Inom förskolan finns ett stort underhållsbehov och anpassning av ventilation och buller till antalet barn och de riktlinjer och lagar som ska följas. Miljöförvaltningen följer upp detta. I några av förskolorna behöver större åtgärder genomföras och dessa investeringar beräknas uppgå till cirka 2,5 mnkr utöver förvaltningens tilldelade investeringsbudget.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Inte aktuellt för Norrmalms stadsdelsnämnd.

Resultatenheter

Resultatenheter överför hela sitt resultat, både över- och underskott, till följande år. Överföringen får som mest motsvara 5 procent av bruttobudgeten innevarande år och det samlade värdet av överförda överskott får maximalt motsvara 10 procent av bruttobudgeten. En förutsättning är att resultatenheten har uppfyllt sina åtaganden. Överskott får ackumuleras och föras över under flera år. Underskott ska täckas senast under nästkommande år, annars ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslutet.

Under 2017 kommer Vasaparkens förskolor att upplösas och för 2018 föreslås följande enheter vara resultatenheter:

- Mitt i City förskolor
- Karlbergs förskolor
- Johannes förskolor
- Matteus förskolor
- Odenplans förskolor
- Fält- och fritidsenheten
- Socialpsykiatrins utförare

Utöver ovan nämnda öppnas under 2018 Hagastadens förskolor som en anslagsfinansierad verksamhet.

Ersättningsnivåerna till alla enheter följer fullmäktiges beslutade belopp. Beloppen framgår av bilaga 4.

Budgetjusteringar

Klimatinvesteringar

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om 1,0 mnkr för klimatinvesteringar i källsorteringskärl, enligt bilaga 6.

Härutöver ansöker nämnden om 3,0 mnkr i klimatmedel för fortsatta energieffektiviserande

åtgärder. Nämnden arbetar strategiskt med underhållsplaner inom samtliga förskolor och har identifierat att insatser gällande framförallt LED-belysning, torkskåp och vitvaror kan minska nämndens energiförbrukning. Ansökan återfinns i sin helhet i bilaga 7.

Maskiner och inventarier

Nämnden ansöker om 2,5 mnkr i budgetjustering för utbyggnad och öppnande av verksamheter i Hagastaden samt anpassning av ventilation och buller inom förskolan.

Ansökan om medel för en giftfri förskola

Norrmalms kommunala förskoleverksamhet växer och för att genomföra åtgärder enligt nivå 2 av en kemikaliesmart förskola ansöker Norrmalms stadsdelsnämnd om 0,8 mnkr i budgetjustering. Medel kommer framförallt att användas till inköp och ersättning med kemikaliesmarta material och inventarier.

Sökta medel möjliggör att enheterna i högre grad och ökad takt kan prioritera det viktiga arbetet mot en kemikaliesmart förskola.

Ansökan om medel för arbetet mot hemlöshet

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om 0,975 mnkr för det fortsatta arbetet mot hemlöshet. Medlen ska användas till en bolots och utökad bosamordning i enlighet med bilaga 8.

Omslutningsförändringar

I den tilldelade budgetramen ingår endast kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet. Utöver dessa har nämnden kostnader och intäkter för andrahandsuthyrning av lägenheter inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med enfunktionsnedsättning samt ökade kostnader och intäkter för verksamhet som säljs till andra förvaltningar och externa parter. Omslutningsförändringar redovisas om sammanlagt 137,0 mnkr.

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Nämnd- och förvaltningsadministration	0,4	-0,4
Administrativ ersättning från Östermalms SDN och Kungsholmens SDN		
Individ- och familjeomsorg	17,5	-17,5
Avser försäljning av budget- och skuldrådgivning till andra SDN samt intäkter från Migrationsverket		
Varav socialpsykiatri	15,3	-15,3
Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter		
Stadsmiljöverksamhet	25,3	-25,3
Avser försäljning av stadsmiljöverksamhet till andra SDN		
Förskoleverksamhet	5	-5
Avser försäljning samt nystartsjobb, ungdoms- och utvecklingsanställningar		
Äldreomsorg	80	-80

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter		
Funktionsnedsättning	8	-8
Avser boendehyror och egenavgifter		
Barn, kultur och fritid	0,8	-0,8
Avser intäkter för kollo		
Summa	137,0	-137,0

Kvalitetsarbete

Stadens system för integrerad styrning och ledning stödjer verksamheterna att ha tydligt fokus på resultat för invånarna. Nämndens strategiska arbete med kvalitetsutveckling utgår från ett tydligt fokus på resultat och effekter för målgruppen. Nämndmål, indikatorer och aktiviteter är formulerade med fokus på de effekter och resultat som skapas för invånare och brukare. Ett tydligt resultatperspektiv finns med i verksamhetsplanering, uppföljning, och rapportering. Under 2018 fortsätter nämnden arbetet med att utveckla indikatorer och mäta resultatet och effekterna för invånare och brukare. Nämndens stödfunktioner och verksamhetscontrollers utgör ett stöd för verksamheterna i detta arbete.

För att kunna rätta till fel och brister och utveckla och förbättra verksamheten vidareutvecklar förvaltningen rutinerna för att ta tillvara invånarnas synpunkter. Utöver att lämna sina synpunkter direkt till förvaltningens medarbetare kan synpunkterna lämnas via brev, e-post eller via e-tjänsten, Tyck Till.

Arbetet med internkontroll är viktigt i det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med internkontrollen är att säkra en effektiv förvaltning och undgå allvarliga fel och skador. En del i nämndens samlade kvalitetsarbete är arbetet med väsentlighets- och riskanalys i vilken nämnden uppskattar väsentlighetgraden och risken för att oönskade händelser ska inträffa. Väsentlighets- och riskanalyserna (VoR) genomförs årligen på enhets-, avdelnings-, och förvaltningsnivå i anslutning till arbetet med verksamhetsplanen. Samtliga steg samt uppföljning dokumenteras i ILS-webb. Arbetet ingår i processen med att ta fram en internkontrollplan och syftet är att säkra en effektiv förvaltning och undgå allvarliga fel och skador. Nämnd, förvaltningsledning och övrig personal samverkar för att med en rimlig grad av säkerhet uppnå målen för den interna kontrollen.

Nämndens medarbetare är viktiga i kvalitetsarbetet. Medarbetarna har kunskap om den egna verksamhetens mål och förutsättningar samt hur deras insatser bidrar till stadens utveckling. Genom ett tydligt brukarfokus skapas engagemang och delaktighet.

Förvaltningen deltar i stadens gemensamma aktiviteter för att sprida goda idéer och metoder inom olika verksamheter, exempelvis kvalitetsutmärkelsen och mässo för goda exempel.

Uppföljning och analys

Uppföljning och analys utgår från nämndens och kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter, stadens centrala brukarundersökningar, egna enkäter och uppföljningar,

revisorernas granskningar, synpunkter och klagomål. Därutöver finns det flera olika verksamhetsspecifika metoder i kvalitetsarbetet:

- förskolornas kvalitetsredovisning och löpande arbete med pedagogisk dokumentation.
- kvalitets- och ledningssystem inom äldreomsorg och socialtjänst.
- barns behov i centrum (BBIC) ger en enhetlig och evidensbaserad struktur för handläggning, genomförande och uppföljning inom den sociala barn- och ungdomsvården.
- bedömningsinstrumentet och strukturerad intervjumetod ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis) för bedömning av ungdomars problematik och för att uppmärksamma eventuellt risk- eller missbruk. SAVRY (Structured Assessment of Violence Risk in Youth), för beslutsstöd i utredningar gällande risker och behov hos ungdomar med känt antisocialt beteende.
- utredningsinstrumentet ASI (Addiction Severity Index) inom vuxenhetens missbruksverksamhet och DUR (Dokumentation - Utredning - Resultat) inom socialpsykiatri samt Motiverande samtal (MI).
- arbetet med att implementera en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten sker kontinuerligt. (Evidensbaserad praktik innebär en medveten och systematisk användning av flera kunskapskällor. Den professionelle väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenhet och önskemål vid beslut om insatser.)
- intervjuer och observation inom äldreomsorgen
- bedömningsinstrumentet FREDA används i arbetet mot våld i nära relationer.
- kvalitativa granskningar
- nätverk och omvärldsbevakning för att ta del av goda exempel m.m

Synpunkter och klagomål

Inom förvaltningen är synpunkter och klagomål värdefull information i verksamheternas kvalitetsutveckling. Förvaltningen tar emot förslag och idéer om förbättringar och klagomål, rättar till eventuella brister och återkopplar till den som framfört synpunkten eller klagomålet så snart som möjligt. Även positiva synpunkter registreras. Synpunkterna och klagomålen delges medarbetarna på till exempel arbetsplatsträffar. Klagomål och synpunkter som gäller andra förvaltningar eller icke-kommunala utförare vidarebefordras till rätt verksamhet för handläggning.

Övrigt

Organisatoriska förändringar

Äldre- och socialtjänstavdelningen kommer att se över sin organisation till följd av en föränderlig omvärld med nya målgrupper samt kommande verksamhetsförändringar för att bättre tillgodose invånarnas behov. Under verksamhetsåret återtar nämnden daglig verksamhet LSS samt dagverksamhet enligt SoL till egen regi. En ny servicebostad enligt LSS startar upp i Hagastaden. Aktivitetscentret på Väduren ska utvecklas och möjligheten att starta nya aktivitetscenter ska ses över.

Det sociala stödet för nyanlända kommer att placeras under stadsdelsdirektören. En tjänst som stabschef kommer att inrättas för att leda arbetet.